

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH
A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú.,
ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PROBLÉMOVÉ ASPEKTY VEŘEJNÉ SPRÁVY SE
ZAMĚŘENÍM NA VYBRANÉ OBCE I. TYPU
V RÁMCI TERITORIÁLNÍHO ÚZEMÍ
JIHOČESKÉHO KRAJE**

Autor práce: Miroslava Mrázová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Miroslava Mrázová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Problémové aspekty veřejné správy se zaměřením na vybrané obce I. typu v rámci teritoriálního území Jihočeského kraje

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Problematic aspects of public administration with a focus on selected type I. municipalities within the South Bohemian Region

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul):

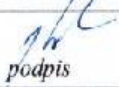

Mgr. Bc. Josef Kříha

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): červen 2020

Cíl bakalářské práce: Hlavním cílem bakalářské práce je teoreticky popsat veřejnou správu. Vedlejším cílem jsou problémové aspekty obcí I. typu v Jihočeském kraji.

Student: Miroslava Mrázová	30.6.2020 datum	M. Mrázová podpis
Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha	1.7.2020 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	24. 7. 2020 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	27.8.2020 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	27.8.2020 datum	 podpis

ABSTRAKT

MRÁZOVÁ, M. Problémové aspekty veřejné správy se zaměřením na vybrané obce I. typu v rámci teritoriálního území Jihočeského kraje: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021. 76 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Tématem bakalářské práce (dále jen „**práce**“) jsou problémové aspekty veřejné správy se zaměřením na vybrané obce I. typu v rámci teritoriálního území Jihočeského kraje. Věcná část „*práce*“ je rozdělena na dvě části, a to teoretickou a empirickou.

Teoretická část formou analyticko-syntetizujícího přístupu postihuje základní pojmoslovná východiska zkoumané tematické oblasti. Člení veřejnou správu na jednotlivé části. Vymezuje veřejnou správu v rámci dynamické specifikace činností, funkcí, strukturou na základě odborné literatury. Významná část je věnována obcím.

Empirická část „**práce**“ obsahuje užité a dílem vyhodnocené kvantitativní výzkumné šetření, založené na dedukci výsledku a možnosti zobecnění. Za pomoci jednoznačně vymezených výzkumných otázek budou detekovány konkrétní nesoulady a problémové aspekty výkonu samostatné a přenesené působnosti u konkrétních obcí I. typu.

Realizované výzkumné šetření se konkrétně zaměřuje k zájmovému monitoringu problémových oblastí samostatné a přenesené působnosti u vybraných obcí I. typu. Zaměřuje se na problematiku technické infrastruktury, sociální vybavenosti, zatížení administrativou, dostatek či nedostatek informací a pravomocí k řešení problémů v obci a jako stěžejní zkoumání dostatku či nedostatku finančních prostředků, z čehož se odvíjí realizace investic a rozvoje.

Na základě vyhodnocení empirické části jsou formou dílčích a zevšeobecňujících návrhů navržena možná zefektivňující opatření, která mají potencionál negovat detekované problémy v rámci faktického zabezpečení samostatné a přenesené působnosti u vybraných obcí I. typu.

ABSTRACT

MRÁZOVÁ, M. Problematic aspects of public administration with a focus on selected I. type municipalities within the South Bohemian Region: bachelor's thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2021. 76 pp. Thesis supervisor: Mgr. Bc. Josef Kříha, Ph.D.

The topic of the bachelor's thesis are problematic aspects of public administration focused on selected I. type of municipalities within the South Bohemian region. The thesis is divided in two parts, theoretical and empirical. The theoretical part of the work, in the form of an analytical-synthesizing approach, affects the basic terminology of the researched thematic area. It divides public administration into individual parts. It defines public administration within the dynamic specification of activities, functions, structure based on professional literature. A significant part is devoted to municipalities.

The empirical part contains a used and partially evaluated quantitative research based on the deduction of the result and the possibility of generalization. With the help of clearly defined research questions, specific discrepancies and problematic aspects of the exercise of independent and delegated powers in specific municipalities will be detected. The research focuses on the issues of technical infrastructure, social amenities, administrative burdens, sufficient or lack of information and powers to solve problems in the municipality and as a key examination of the sufficiency or lack of funding, which is the implementation of investment and development.

Based on the evaluation of empirical parts are forms of partial and generalizing proposals possible streamlining measures which negate the detected problems within the framework of the actual provision of independent and transferred activities in selected villages type I.

OBSAH

ÚVOD	7
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
1.1 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	9
1.2 METODICKÝ POSTUP	9
2 VEŘEJNÁ SPRÁVA	12
2.1 SPRÁVA	12
2.2 SPRÁVNÍ SUBJEKT	12
2.3 VEŘEJNÁ SPRÁVA	12
2.4 STÁTNÍ SPRÁVA A SAMOSPRÁVA	14
2.5 VEŘEJNÁ KORPORACE	14
2.6 ORGANIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY	14
2.6.1 Základní organizační principy	15
2.7 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVNÝ CELEK	16
2.8 TYPOLOGIE OBCÍ (TERMINOLOGIE)	16
3 STÁTNÍ SPRÁVA	17
3.1 ČINNOSTI STÁTNÍ SPRÁVY	17
3.1.1 Členění státní správy	17
3.2 ORGANIZACE STÁTNÍ SPRÁVY	17
3.2.1 Ústřední orgány státní správy	17
4 SAMOSPRÁVA	21
4.1 VYMEZENÍ SAMOSPRÁVY	21
4.1.1 Členění samosprávy	21
4.2 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA	22
4.3 OBEC	22
4.3.1 Obce jako územní samosprávné celky	22
4.3.2 Obec – právnická osoba	23
4.3.3 Území obce	23
4.3.4 Občané obce	23
4.3.5 Působnost obce	24
4.3.6 Hospodaření obce	25
4.4 ORGÁNY OBCE	26
4.4.1 Zastupitelstvo obce	26
4.4.3 Rada obce	28
4.4.4 Starosta	28
4.4.5 Obecní úřad	29
4.4.6 Tajemník obecního úřadu	29
5 EMPIRICKÁ ČÁST (UŽŠÍ ZAMĚŘENÍ K DETEKCI KONKRÉTNÍCH PROBLÉMŮ VYBRANÝCH OBCÍ I. TYPU DANÉHO TERITORIÁLNÍHO ÚZEMÍ)	30
5.1 CHARAKTERISTIKA SVAZKU OBCÍ JAKO FORMY ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ OBCÍ I. TYPU	31
5.1.1 Svazek obcí středního Pootaví	32
5.1.2 Místní akční skupina	33
6 ANALÝZA A VYHODNOCENÍ POTŘEB ZÁKLADNÍCH OBCÍ I. TYPU	35
6.1 ZAMĚŘENÍ PRÁCE	35
6.2 POČET OBYVATEL	37
6.3 TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA	38
6.4 SOCIÁLNÍ VYBAVENOST OBCE	39
6.5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	40
7 VÝSTUPY Z EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ ZÁKLADNÍCH OBCÍ I. TYPU V JIHOČESKÉM KRAJI	58
8 DÍLČÍ A ZEVŠEOBECŇUJÍCÍ NÁVRHY MOŽNÝCH OPATŘENÍ	63

8.1 NEDOSTATEK ZDROJŮ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ.....	63
8.2 NADMĚRNÁ A SLOŽITÁ ADMINISTRATIVA	64
8.3 DOTACE.....	64
ZÁVĚR	66
8. PŘÍLOHY	68
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	71
SEZNAM ZKRATEK	74
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	75
SEZNAM TABULEK.....	75

ÚVOD

Tématem práce jsou problémové aspekty veřejné správy se zaměřením na obce I. typu. Jihočeský kraj je v pořadí druhý z krajů s velkým počtem obcí I. typu. Je zde 623 obcí, z toho 56 měst, 23 městysů a 1 vojenský újezd.¹ Právě z důvodu, že obecně Jihočeský kraj má kvantitativně velkou četnost obcí I. typu, čímž je možné zde získat relevantní empirická data vztahující se ke zkoumané tématické oblasti. Důvodnost rozpracování zvoleného tématu je možné označit za aktuální i proto, že v rámci vyhodnocení sekundárně zjištěných dat je v rámci Jihočeského kraje právě s ohledem na velký počet obcí I. typu možné poukázat alespoň na skupině vybraných obcí problémy, které musí tyto obce ve své každodenní praxi řešit, s kterými se potýkají. Orgány samosprávy vykonávají zákonem svěřenou státní správu v přenesené působnosti, čímž je nutné na problémy nahlížet z hlediska toho, ve které působnosti se vyskytují.

Výzkumným problémem, který práce řeší, je proto jednak zjištění, zda mají obce I. typu v Jihočeském kraji problémy v oblasti samostatné a přenesené působnosti a o jaké konkrétní problémy se jedná. Text se zaměřuje primárně na administrativní zatížení obcí I. typu, na dostatek i naopak nedostatek informací, jimiž obce I. typu disponují stejně jako na pravomoci, které obce I. typu k řešení problémů mají. Pozornost je věnována rovněž poradenství a metodice řízení obce a také financování. Z uvedených důvodů byla zformulována hlavní výzkumná otázka, která zní následovně:

Mají obce I. typu v Jihočeském kraji problémy? Jaké problémy mají obce I. typu v Jihočeském kraji?

Na hlavní výzkumnou otázku pak navazují dílčí výzkumné otázky, které jsou v návaznosti na zkoumaný výzkumný problém formulovány následovně:

- Jaké je administrativní zatížení v obcích I. typu? (přenesená působnost)
- Má obec (orgány obce) dostatek či nedostatek informací a pravomocí k řešení problémů? (samostatná působnost)
- Jaké jsou možnosti získání poradenství a metodiky při řízení obce? (samostatná působnost)
- Má obec dostatek finančních prostředků na řešení problémů a uspokojování potřeb občanů? (samostatná působnost)

---

¹ Jihočeský kraj. 2021.[Cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jihočeský_kraj

- Snaží se zastupitelé v samostatné působnosti uspokojovat především potřeby a očekávání občanů do 30 let věku, aby neodcházeli do měst (tedy budování společenského a kulturního života, budování určité občanské vybavenosti jako jsou např. restaurační zařízení, která v mnohých obcích schází)?

Nedostatek finančních prostředků v základních obcích I. typu se méně výrazně projevuje v oblasti přenesené působnosti, neboť obec dostává příspěvek na výkon státní správy, výraznější však mnohdy bývá v oblasti samosprávy. Tato skutečnost vyplynula z empirického dotazníkového šetření, které je popsáno a vyhodnoceno v páté kapitole. Nedostatek finančních prostředků v oblasti samostatné působnosti pak ovlivňuje finanční plán obce. V některých obcích není ještě základní infrastruktura, v jiných obcích je nutno již investovat do obnovy vodovodního řádu, kanalizace, opravy silnic.

Dalším problémem se jeví stále větší zatížení obcí v oblasti a výkonu místní státní správy. Zvyšuje se náročnost na administrativu. Starostové si stěžují na nepřehlednost formulářů a často vyplňují opakovaně a duplicitní údaje. Přestože obce poskytují celou řadu informací, zpětně informace nedostávají.

I když mohou obce získávat další finanční zdroje z různých dotačních programů, je skutečností, že je s tím spojena značná zátěž s administrativou. Dále skutečnost, že dotační programy vyžadují vlastní finanční spoluúčast obce, zmenšuje malým obcím možnost se o dotaci na větší investici ucházet, z důvodu nedostatku finančních prostředků. A v neposlední řadě je úspěšnost získání dotace nejistá. Přesto se obce snaží zlepšit kvalitu života svých občanů v rámci samostatné působnosti obce – usilují o rozvoj obce v podobě dlouhodobých plánů rozvoje investic.

Práce je členěna na dvě základní části. V první části teoreticky popisují veřejnou správu. Ve druhé části jsem zvolila pro analýzu potřeb písemnou dotazníkovou formu, kterou následně vyhodnocuji, s tím že chci ukázat na problémové činnosti a následně možnosti jejich usnadnění. Jsem si vědoma, že výzkum a analýza formou face to face by byla daleko přínosnější, ale z důvodu Covid-19 jsem ji nemohla uskutečnit.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

1.1 Cíle a výzkumné otázky

Hlavním cílem práce je obecně vymežit veřejnou správu, objasnit poslání a činnosti veřejné správy, popsat funkci a strukturu členění. Vysvětlit povinnosti a práva v oblasti státní správy a samosprávy.

Z uvedených důvodů byla zformulována hlavní výzkumná otázka, která zní následovně:

Mají obce I. typu v Jihočeském kraji problémy? Jaké problémy mají obce I. typu v Jihočeském kraji?

Na hlavní výzkumnou otázku pak navazují dílčí výzkumné otázky, které jsou v návaznosti na zkoumaný výzkumný problém formulovány následovně:

- Jaké je administrativní zatížení v obcích I. typu? (přenesená působnost)
- Má obec (orgány obce) dostatek či nedostatek informací a pravomocí k řešení problémů? (samostatná působnost)
- Jaké jsou možnosti získání poradenství a metodiky při řízení obce? (samostatná působnost)
- Má obec dostatek finančních prostředků na řešení problémů a uspokojování potřeb občanů? (samostatná působnost)
- Snaží se zastupitelé v samostatné působnosti uspokojovat především potřeby a očekávání občanů do 30 let věku, aby neodcházeli do měst (tedy budování společenského a kulturního života, budování určité občanské vybavenosti jako jsou např. restaurační zařízení, která v mnohých obcích schází)?

1.2 Metodický postup

Metodický postup je dělen na dvě části, kdy nejprve je zpracovávána teoretická část práce, následně pak navazuje praktická část práce, přičemž metody aplikované v těchto částech se v mnoha ohledech navzájem odlišují. V teoretické části práce je využita primárně metoda analyticko-syntetizujícího postihu, která vychází z poznatků obsažených v odborné literatuře, která byla pro účely zpracování práce detailně prostudována. Tato metoda primárně demonstruje základní pojmosloví a východiska zkoumané tematické oblasti reflektující charakteristiky jednotlivých složek správy, a to veřejnou správu, státní správu i samosprávu, včetně jejich typických rysů, které plynou

jak z literatury, tak i z relevantní legislativy. Důraz je kladen na obce jako územní samosprávné celky, které vykonávají jak samostatnou, tak přenesenou působnost a jejich problémy, které do určité míry reflektuje i odborná literatura k tématu vztažená.

V praktické části práce je pak realizován vlastní výzkum. Pro účely monitoringu zájmově reflektovaných problémových oblastí spojených se zabezpečením přenesené a samostatné působnosti bude v intencích naplnění stanoveného cíle práce realizováno empirické výzkumné (dotazníkové) šetření zaměřené na administrativní zátěž, nedostatek informací a kompetencí, které by napomohl k řešení problémů, otázku problémů spojených s uspokojováním potřeb občanů a preferování požadavků některých skupin občanů. Výzkumné empirické šetření bude zaměřeno na detekci kvalitativní stránky technické infrastruktury, sociální vybavenosti obcí, administrativní zatížení, finanční zdroje a jejich složení, možnost získání poradenství a metodiky.

Dotazníkové šetření bylo určeno obcím I. typu v Jihočeském kraji, kdy za jednotlivé obce dotazníky obvykle vyplňoval starosta, který byl také osloven ze strany výzkumníka. Výzkumné empirické šetření bude zaměřeno kvantitativně, otázky budou polouzavřené. Výzkumné empirické šetření bude provedeno v 17 obcích Jihočeského kraje, které jsou sdruženy ve Svazku obcí středního Pootaví. Vyplnění dotazníků bylo realizováno konkrétními obcemi, jejichž názvy ovšem po dohodě s těmito obcemi nejsou uváděny. Výzkumníkovi jsou ovšem známy. Získané informace budou vloženy do tabulek, pro lepší názornost budou znázorněny na grafu.

Výstup bude sloužit k získání specifikace problémů v obcích s následným řešením, které bude formulováno za pomoci metody syntézy a dedukce. Hlavním výsledkem a smyslem práce bude návrh nových řešení s cílem usnadnění problémů obcí, potažmo starostů, ať uvolněných nebo neuvolněných.

V oblasti nedostatků finančních prostředků bude úkolem šetření přehodnotit přerozdělení daní, tak aby nebyly zvýhodněny obce a města s větším počtem obyvatel. A dále aby podnikající fyzické osoby neodváděly daně dle místa trvalého bydliště, ale v místě, kde mají přímo provozovny.

Z důvodu velkého administrativního zatížení lze v návaznosti na výsledky šetření formulovat doporučení, jakým způsobem vytvořit poradenské a metodické pracoviště, které by poskytovalo metodické vedení a řízení starostů ve všech oblastech jejich činnosti. Snížit administrativu, aby nedocházelo k duplicitnímu vykazování údajů na

různá ministerstva a ostatní instituce státní správy.

2 VEŘEJNÁ SPRÁVA

Zkoumaná tematická oblast je samospráva obcí a správa v přenesené působnosti I. typu.

Základní pojmosloví:

Správa (administrativa) – označuje vedení vlastních i cizích záležitostí

Veřejná správa – činnost poskytující veřejné služby, řízení veřejných záležitostí na všech úrovních

Státní správa – činnost státu prováděna přímo státními orgány nebo orgány s přenesenou působností

Samospráva – správa vlastních záležitostí

2.1 SPRÁVA

Správa je činnost, která sleduje dosažení nějakých cílů. Označuje vedení vlastních nebo cizích záležitostí. Jejím úkolem je řízení a regulace činností. Správu lze velmi těžko definovat. Lze na ni pohlížet jako na činnosti, které lze popsat. Zahrnuje činnosti, které slouží k plnění cílů soukromých a veřejných. Z jiného pohledu lze správní činnosti vyjádřit například jako řídicí, kontrolní, organizační, plánovací atd. V literatuře můžeme najít více definic správy. Na pojem nebo obsah slova správa můžeme nahlížet dle subjektu, kdo ho spravuje nebo objektu – co je spravováno.²

Dle Káni členíme správu na veřejnou správu a správu soukromou. Veřejná správa se dělí na státní správu a samosprávu. Státní správa je dělena na vnitřní a územní státní správu. Samospráva je dělena na zájmovou a územní samosprávu.³

2.2 Správní subjekt

Správní subjekt je orgán, který spravuje nějaký objekt. Je to instituce, která provádí činnosti výkonné a regulační a v rámci regulační činnosti kontrolní činnost. Má právní subjektivitu a výkonné orgány, které činnosti provádějí. Spravuje objekt tak, aby byl funkční a dále se rozvíjel.⁴

2.3 Veřejná správa

Je velmi složitý společenský jev, v průběhu času se neustále mění a vyvíjí. Tím se projevuje její dynamická povaha. Mění se zvláště ve své činnosti, méně pak v její

---

² HORZINKOVÁ, E. a FIALA, Z. Správní právo hmotné. Obecná část 3. vydání. PRAHA: LEGES, 2019. s. 11 – 16.

³ KÁŇA, P. *Základy veřejné správy*. OSTRAVA, 2004. s. 14.

⁴ HORZINKOVÁ, E. a FIALA, Z. Správní právo hmotné. Obecná část 3. vydání. PRAHA: LEGES, 2019. s. 43 - 49

organizaci. Ve změnách se promítá vývoj společnosti. Jedná se o změny společenské, ve vědecko-technickém pokroku, vliv začlenění do Evropské unie atd. Rovněž tak jako správu obecně tak i veřejnou správu lze velmi těžko definovat. Existuje řada definic, ale protože má veřejná správa dynamický charakter, definice platí jen v určitém časovém intervalu nebo dokonce okamžiku. Pak zbývá veřejnou správu popisovat podle jejích konkrétních činnosti.⁵

Činnosti se mění, jak se mění vývoj naší společnosti. Veřejná správa svou činností řeší různé problémy a stavy ve společnosti. Řeší veřejné problémy a činnost s tím spojenou vykonávají složky veřejné správy (orgány veřejné správy). Tyto činnosti jsou veřejně prospěšné pro společnost.

Na veřejnou správu pohlížíme z materiálního hlediska, to znamená podle obsahu jejích jednotlivých úkolů a činností. Jedná se v podstatě o všechny různorodé činnosti v zájmu společnosti, ale není důležité, kdo je vykonává, který orgán veřejné moci. Pohlížíme-li na veřejnou správu z organizačního hlediska, pak je důležité, kdo tyto činnosti vykonává. Jednotlivé složky, které vykonávají činnosti ve veřejném zájmu jsou organizovány v určitém pořádku. Veřejná správa má pevnou strukturu, která je dána právními normami. Veřejnou správu lze dělit – vymezovat ji z více pohledů. Podle toho, kdo je vykonává, ji rozlišujeme jako státní správu a ostatní veřejnou správu.⁶

Dále lze pohlížet na veřejnou správu z hlediska vykonatelnosti jako na státní správu vykonávanou **přímo** a státní správu vykonávanou **nepřímo**. Státní správa vykonávaná přímo. Veřejná správa vykonávaná státem přímo je vykonávána státními orgány a správními úřady. Veřejná správa vykonávaná státní správou nepřímo je vykonávaná veřejnoprávními korporacemi, jejich orgány nebo dalšími soukromoprávními subjekty.

Veřejná správa vychází ze slova správa jako cílené činnosti. Znamená tak výkon daných oprávnění, odpovídajících povinností a řízení různých záležitostí. Každá správa musí být vykonávána v souladu s právem. Veřejná správa je vykonávána ve veřejném zájmu a spravuje veřejné záležitosti. Je to tedy zajištění, řízení, organizování a kontrola činností ve veřejném zájmu.

---

⁵ HORZINKOVÁ, E. a FIALA, Z. Správní právo hmotné. Obecná část 3. vydání. PRAHA: LEGES, 2019.

⁶ HORZINKOVÁ, E. a NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. upravené vydání. PLZEŇ. 2010. s. 13

Obsah výkonu veřejné správy určuje zákon. Ústava stanoví základní činnosti veřejné správy. Předpoklady a podmínky pro výkon veřejné správy tvoří souhrn právních norem – správní právo.

2.4 Státní správa a samospráva

Veřejná správa se člení na státní správu a samosprávu. Členění je realizováno podle povahy nositele veřejné moci.⁷ Státní správa vykonává hlavně činnosti organizující a mocensko-ochranné. Jsou pro ni typické vztahy nadřízenosti a podřízenosti. Funkce státu plní na základě zákonů a ostatních právních norem. Přímo vykonávají státní správu orgány státu bez právní subjektivity. Nepřímo vykonávaná státní správa musí být na základě delegace na jiné složky jako jsou kraje obce atd. Vykonávají svou činnost jako přenesenou činnost.⁸

Samospráva je vnímána jako správa vlastních záležitostí, obvykle místního charakteru, přičemž je pro ni charakteristické, že je vykonávána samostatně, a to subjekty, které jsou odlišné od státu. Stát není oprávněn do samosprávy zasahovat, kontrolovat ji pak smí jen velmi omezeně, a to na základě zákona.⁹

2.5 Veřejná korporace

Vykonávají určité veřejné záležitosti – přenesené. Veřejná správa, kterou vykonávají veřejnoprávní korporace je veřejná samospráva. Úkoly plní samospráva vlastními silami a vlastními prostředky. Při výkonu funkce samosprávy neplatí vztahy nadřízenosti a podřízenosti mezi orgány samosprávy ani mezi orgány samosprávy a orgány státní správy. Státní správa dle platných zákonů provádí dozor nad samosprávou. Veřejné korporace mohou být územní, zájmové a věcné.

2.6 Organizace veřejné správy

Organizační činnost veřejné správy má zajistit zdárné plnění úkolů. Organizace veřejné správy je rozdílná, podle toho, zda jde o státní správu nebo samosprávu.

---

⁷ SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo*. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-002-8, s. 19.

⁸ HORZINKOVÁ, E. a FIALA, Z. *Správní právo hmotné. Obecná část 3. vydání*. PRAHA: LEGES, 2019. s. 50 - 53.

⁹ SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo*. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-002-8, s. 20.

2.6.1 Základní organizační principy

2.6.1.1 Centralizace a decentralizace

Centralizací veřejné správy rozumíme, kdy činnost veřejné správy a rozhodovací pravomoc je soustředěna u nejvyšších orgánů. Část činností a pravomocí může být přenesena na nižší organizační stupeň. Přesto ale vyšší složka organizace zasahuje do činnosti jí podřízených orgánů.

Decentralizací veřejné správy se rozumí, že část činností a pravomocí se přenesou na samostatné orgány veřejné správy, většinou na územní samosprávy. Tento orgán vykonává správu samostatně, ale centrální orgán má právo kontroly.

2.6.1.2 Koncentrace a dekoncentrace

Koncentrace ve veřejné správě znamená, že dochází k přerozdělení činností a kompetencí. Horizontální koncentrace znamená, soustředit činnosti do menšího počtu orgánů. Příklad, přerozdělit činnosti na nejvyšší úrovni řízení, tedy ministerstev do menšího počtu. Horizontální dekoncentrace znamená opak, tedy při stejném objemu činností zřídit více ministerstev.

Vertikální koncentrace je soustředění kompetencí na nejvyšší organizační úroveň řízení. Kdežto vertikální dekoncentrace přesouvá činnosti a kompetence na nižší úroveň. Platí zde vztah nadřízenosti a podřízenosti.

2.6.1.3 Delegace

Znamená, že výkon činností státní správy je delegován například na obce, tedy na orgány, které nepatří do státní správy. Mezi nimi pak existuje vztah nadřízenosti a podřízenosti.

Na veřejnou správu je nutno pohlížet systémově. Znamená to, že při cílené žádoucí změně, mohou nastat i změny nežádoucí, nepředvídané. Na určitém stupni vývoje společnosti i na základě vnitřních rozporů dochází ke změnám, systémovým změnám, které vytvoří opět žádanou rovnováhu. Pohlížet na veřejnou správu systémově, znamená vidět, řídit a organizovat ji tak, aby byly dynamicky propojovány organizační, personální a sociální změny. A aby byly propojeny sociální vztahy v jednotlivých

složkách se společenským působením.¹⁰

2.7 Územní samosprávný celek

Územní samosprávné celky lze v souladu s Ústavou ČR vymezit jako územní společenství občanů, které mají právo na samosprávu. Za základní územní samosprávné celky jsou považovány obce, pokud se jedná o vyšší územní samosprávné celky, hovoří se o krajích. Systém územních samosprávných celků je tedy v České republice dvousložkový, sestávající z obcí a krajů, přičemž obce je dále možné různým způsobem kategorizovat. Kategorizace na obce I., II. a III. typu je dále představena ve čtvrté kapitole práce, přičemž tato kategorizace je založena na míře přenesené působnosti, kterou územní samosprávný celek disponuje, v oblasti samostatné působnosti se působnost jednotlivých typů obcí navzájem neliší.¹¹

2.8 Typologie obcí (terminologie)

Jak již bylo zmíněno, v návaznosti na rozsah přenesené působnosti, kterou obec vykonává, je možné obce členit do tří kategorií. Tyto kategorie bývají označovány různým způsobem. Jedná se o obce I., II. a III. typu, což je terminologie, která je standardně užívána v této práci. Pro obce I. typu se však dále někdy používá také pojem „základní obec.“ Jedná se o obec, jejíž rozsah přenesené působnosti je nejmenší, jedná se pouze o základní rozsah, jímž disponuje každá obec. Obec II. typu bývá rovněž označována jako „obec s pověřeným obecním úřadem,“ přičemž přenesená působnost je v tomto případě širší stejně tak obec s pověřeným obecním úřadem vykonává některé složky přenesené působnosti i pro obce ve svém obvodu. Obcí III. typu je pak obec s rozšířenou působností, jejíž přenesená působnost, ale i území, na kterém je vykonávána i pro další obce, je nejširší.¹²

---

¹⁰ Erneker, J. *Systémové Aspekty Veřejné Správy, Druhé Doplněné Vydání*. 2. doplněné vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2017.

¹¹ SLÁDEČEK, V. *Ústava České republiky: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-590-9, s. 1175.

¹² SEDLÁČEK, Jan. Rozdělení obcí dle rozsahu přenesené působnosti. [Cit. 2021-06-02]. SMS ČR - Rok v obci. SMS ČR - Rok v obci [online]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/692-rozdeleni-obci-dle-rozsahu-prenesene-pusobnosti/>

3 STÁTNÍ SPRÁVA

3.1 Činnosti státní správy

Státní správa je součástí veřejné správy. Zajišťuje a provádí výkonnou moc státu. Všechny činnosti jsou prováděny ve veřejném zájmu.

Činnosti státní správy mají charakter výkonný, nařizovací a podzákonný.

- Výkonná činnost znamená, že realizuje výkonnou moc. Státní správa se ale podílí i na tvorbě zákonů, tvorbě státní politiky.
- Podzákonná činnost znamená, že je vykonávána v souladu se zákony České republiky, ale řídí se i obecně platnými právními předpisy a nařízeními.
- Činnost nařizovací vyplývá z převážně mocenského postavení státní správy k vykonavatelům, adresátům.

3.1.1 Členění státní správy

Rozlišujeme vnitřní a vnější činnost státní správy

Vnitřní činnost zajišťuje státní správu uvnitř systému.

Vnější činnost zajišťuje provádění a realizaci úkolů ve vztahu k vykonavatelům, adresátům, což jsou právnické a fyzické osoby a občané.¹³

3.2 Organizace státní správy

Státní správu vykonávají ústřední orgány státu, především ministerstva, která mají celostátní působnost. Nejsou již podřízeny žádnému vyššímu orgánu státní správy. Jsou zřizovány zákonem a zákonem se definuje jejich činnost. Zákon vymezuje vztahy mezi ministerstvy a vztah vlády a ministerstev. *"Výkonnou moc ve státě ve smyslu Ústavy uskutečňují vláda, prezident a orgány veřejné správy, příp. Orgány samosprávné a další orgány, které stojí mimo organizaci státní správy"*¹⁴

3.2.1 Ústřední orgány státní správy

Vláda má celostátní působnost a není již hierarchicky nikomu podřízena. Předsedu vlády jmenuje prezident republiky a na základě jeho návrhu jmenuje i ostatní členy vlády. Kromě předsedy vlády se vláda skládá dále z jeho místopředsedů a ministrů jednotlivých

---

¹³ *Vláda České republiky*. [online]. 2020. [cit. 2021-01-17]. Dostupné z WWW: https://cs.wikipedia.org/wiki/Vláda_České_republiky

¹⁴ HORZINKOVÁ, E. a NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. upravené vydání. PRAHA: LEGES, 2010, s 35.

ministerstev. Činnost vlády je definována v zákonech. Měla by uskutečňovat své programové prohlášení. Vláda dbá na ochranu státu. Pro bezpečnostní opatření zřizuje např. Ústřední povodňovou komisi a další. Pro zajištění bezpečnosti státu je zřízena Bezpečnostní rada státu.¹⁵

3.2.1.1 Prezident

Prezident České republiky je volen přímo občany. Prezidentovo funkční období je 5 let. Je součástí výkonné moci, ale má omezené pravomoci. Reprezentuje zemi navenek. Může se účastnit jednání vlády a vyžádat si od vlády zprávy. Prezident dostává zprávy zpravodajských služeb a může jim zadávat úkoly. Práva a povinnosti prezidenta jsou uvedeny v Ústavě a dále vyplývají i z dalších zákonů. Prezidenta nelze během výkonu jeho funkce právně stíhat. Prezident může udělovat milosti – zmírnit nebo odpustit trest. Prezidentské veto znamená, že může vrátit návrh zákona, který už byl parlamentem schválen. Přehlasovat ho pak může jen nadpoloviční většina poslanců. Má právo promíjet hromadně tresty, tzv. Amnestii.¹⁶

3.2.1.2 Vláda

Prezident republiky nejprve jmenuje předsedu vlády, pak teprve návrh premiéra jmenuje ostatní členy vlády. Poslanecká sněmovna musí vyslovit vládě na základě její žádosti důvěru. Pokud tak neučiní, jmenování se opakuje.

Vláda se vyjadřuje k navrhovaným zákonům, i když nejčastěji návrhy podává vláda. K zákonům vydává nařízení vlády. Vláda řídí a kontroluje ministerstva, orgány státní správy, ale i kraje a obce v oblasti výkonu činností v přenesené působnosti.¹⁷

3.2.1.3 Ministerstva

V současné době jsou v české republice tato ministerstva: Ministerstvo financí, Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo kultury, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo obrany,

---

¹⁵ HORZINKOVÁ, E. a NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2 upravené vydání. PRAHA: LEGES, 2010. s. 35.

¹⁶ *Prezident České republiky*. [online]. 2021. [cit. 2021-01-17]. Dostupné z WWW: https://cs.wikipedia.org/wiki/Prezident_České_republiky

¹⁷ *Vláda České republiky*. [online]. 2020. [cit. 2021-01-17]. Dostupné z WWW: https://cs.wikipedia.org/wiki/Vláda_České_republiky

Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo dopravy.¹⁸

Ministr je členem vlády a stojí v čele ministerstva. Řídí ministerstvo. Kromě zaměstnanců ministerstva může zřizovat poradní orgány ministerstva a odborně specializované pracovní skupiny. Jak už jsem výše uváděla vláda, tedy i ministerstva, řídí koncepční otázky. Předseda vlády navrhne prezidentovi ministra a prezident ho následně jmenuje. Tak jako jiné orgány státní správy, tak i ministerstva se musí řídit zákony České republiky a usneseními vlády. Jednotlivá ministerstva, dle svých odvětví, řeší základní koncepční otázky, které předkládají vládě. Mohou připravovat návrhy zákonů a ostatních právních předpisů ve svém oboru. Ministerstva, rovněž vydávají právní předpisy – vyhlášky. Dále provádějí kontrolu činností, kterými pověřili jiné orgány veřejné správy.¹⁹

Jak již bylo výše uvedeno, řídí ministerstvo ministr. Odpovídá vládě za plnění svých úkolů. Organizace ministerstev je ponechána v pravomoci ministra. Ministr může zřizovat poradní orgány k plnění úkolů ministerstva. Členové těchto poradních orgánů mohou být i pracovníci, kteří nepracují na ministerstvu.

Činnosti ministerstev spočívají v řešení dlouhodobých perspektivních úkolů ve svém odvětví. Své návrhy rozvoje předkládají vládě. Připravují návrhy zákonů. Mohou vydávat vyhlášky. Své povinnosti mohou přenášet na jiné nižší orgány státní správy. Činnost podřízených útvarů kontrolují²⁰

3.2.1.4 Další ústřední orgány

Kromě ministerstev jsou další ústřední orgány, které mají celostátní působnost. Zajišťují specifickou odbornou činnost. Tyto orgány jsou: Český statistický úřad, Český úřad zeměměřičský a katastrální, Český báňský úřad, Úřad průmyslového vlastnictví, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Správa státních hmotných rezerv, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Národní bezpečnostní úřad, Energetický regulační úřad, Úřad vlády České republiky, Český telekomunikační úřad.

3.2.1.5 Veřejné sbory a správní orgány

Mezi další správní orgány se řadí rovněž veřejné sbory a také další správní orgány. K veřejným sborům patří Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor republiky,

---

¹⁸ SVOBODA, I. *Základy správního práva a veřejné správy*. OLOMOUC. 2006. s. 18-19.

¹⁹ ERNEKER, J. *Systémové Aspekty Veřejné Správy, Druhé Doplněné Vydání*. 2. doplněné vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2017.

²⁰ HORZINKOVÁ, E. a NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. upravené vydání. PLZEŇ. 2010. s. 37 – 38.

dále zpravodajskými službami.

Nezávislé správní úřady

Tyto úřady nejsou podřízeny vládě České republiky ani ministerstvu. Mají působnost na území celé České republiky. Jsou ale ze státního rozpočtu financovány. Jejich nejvyšší vedoucí je jmenován prezidentem republiky. Jsou to úřady: Nejvyšší kontrolní úřad, Finanční arbitr, Úřad pro ochranu osobních údajů, Veřejný ochránce práv, Rada české tiskové kanceláře, Rada české televize, Rada českého rozhlasu, Rada pro televizní vysílání.

Nepřímí vykonavatelé státní správy

Na nepřímé vykonavatele státní správy byl výkon činností přenesen. Jedná se o subjekty, které mají celostátní působnost, nebo působí pouze v části území – jedná se pak o kraje a obce. Kraje a obce vykonávají přenesenou činnost státní správy.

Mezi nepřímé vykonavatele státní správy patří soukromé osoby nebo fyzické a právnické osoby. Jedná se např. o činnosti stanice technické kontroly, stanice měření emisí, kalibrační služby apod. Jsou to právnické nebo fyzické osoby, kterým je dovoleno provádět činnosti státní správy.²¹

Státní správa propůjčená soukromým osobám

Jedná se o podnikatelské subjekty, kterým byl svěřen výkon státní správy. Jedná se například: o Státní technickou kontrolu, Střediska kalibrační služby apod. Dále to mohou být fyzické osoby, které zajišťují lesní stráž, vodní stráž, rybářskou stráž. Jejich činnost má ochranný charakter.²²

Místní orgány státní správy

Zajišťují činnosti státní správy v přenesené působnosti, jsou samosprávnými korporacemi. Tvoří ji: Krajské úřady, Obecní úřady, Pověřené obecní úřady, Obecní úřady s rozšířenou působností, Újezdní úřady, Specializované územní úřady.²³

---

²¹ HORZINKOVÁ, E. a NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. upravené vydání. PLZEŇ, 2010. s. 54 – 55.

²² HORZINKOVÁ, E. *Organizace veřejné správy*. PRAHA. 2004. s. 29.

²³ ERNEKER, J. *Systémové Aspekty Veřejné Správy, Druhé Doplněné Vydání*. 2. doplněné vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2017.

4 SAMOSPRÁVA

4.1 Vymezení samosprávy

Tak jako veřejnou správu lze velmi těžko definovat, tak pojem samospráva je těžko definovatelný. Názorů, a tedy definic je více, od více autorů. Různé pojetí, a tedy výklad samosprávy se většinou liší z úhlu pohledu na samotnou činnost. Například, že samospráva je správa vlastních záležitostí (J. Pražák) nebo jiný pohled z úhlu politického nebo právního (J. Hoetzel) a řada dalších.

"Samospráva je veřejnou správou uskutečňovanou jinými veřejnoprávními subjekty než státem. Jedná se o subjekty korporativního charakteru, označované jako veřejnoprávní korporace. Nositelé samosprávy mají charakter orgánů veřejné moci".²⁴

4.1.1 Členění samosprávy

Samosprávu členíme na územní a zájmovou samosprávu. Územní samosprávu dále rozlišujeme na územní samosprávu krajů, Územní samosprávu hlavního města Prahy a obecní územní samosprávu, která se dělí na statutární města, obce s rozšířenou působností, obce s přenesenou působností a obce s úřadem samosprávních funkcí.²⁵

Samosprávu členíme na samosprávu územní a zájmovou.

Samosprávou podle spravovaného území je územní samospráva. Toto členění je typické pro obce a kraje. Jedná se o činnosti ve veřejném zájmu pro určité teritoriální území pro občany s trvalým bydlištěm. Dále rozlišujeme zájmovou. Jedná se o činnosti prováděné určitými osobami například podle profese jako lékař, advokát. Tyto osoby se sdružují do profesních komor a zajišťují rovněž výkon veřejné správy.²⁶

Samospráva zabezpečuje na základě pověření státu správu státu jako veřejná správa. Samospráva tedy provádí a spravuje část činností státu, ale ve vlastním zájmu, ale i na vlastní odpovědnost. Samospráva nemůže spravovat státní záležitosti jí svěřené neusměrněně, meze pravomocí jsou jí dány zákony a ostatními právními normami.

Samosprávné orgány jsou ustavovány volbou, na demokratickém principu.

---

²⁴ Erneker, J. *Systémové Aspekty Veřejné Správy, Druhé Doplněné Vydání*. 2. doplněné vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2017.

²⁵ KAŇA, P. *Základy veřejné správy*. OSTRAVA, 2004. s. 43 – 45.

²⁶ HORZINKOVÁ, E. a FIALA, Z. *Správní právo hmotné*. Obecná část. 3. vydání. PRAHA: LEGES, 2019. s. 54 - 55

Samospráva řídí a organizuje činnosti ve prospěch společnosti nebo určitého společenství. Stát přenáší na samosprávu určité činnosti. V rámci regulační činnosti má stát právo kontrolovat plnění přenesených povinností.²⁷

Funkce samosprávy jsou obdobné jako již vpředu uvedené funkce veřejné správy – státní správy. Činnosti mají podzákoný charakter a jsou vykonávány ve veřejném zájmu. Činnosti mají charakter organizující a mocensko-ochranný. Pokud jde o řídicí činnosti, zajišťuje přenesené činnosti ze státní správy a zajišťuje i činnosti spojené s dosažením cílů, které si sama vytyčila.

4.2 Územní samospráva

Územní samospráva má územní charakter. Vykonává činnosti jí svěřené i vlastní v zájmu obyvatel trvale žijících na daném území.²⁸ *"Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky"*. Ústava ČR

Samosprávný orgán si uspořádá a řídí své záležitosti i záležitosti mu svěřené ve vlastním zájmu a na vlastní odpovědnost. Samosprávné činnosti mohou být uskutečňovány pouze na definovaném území a směřovány pouze k objektům a občanům uvnitř tohoto spravovaného území.²⁹

4.3 Obec

4.3.1 Obce jako územní samosprávné celky

Ústava určuje právní základ obcí. Určuje obce jako základní územní samosprávní celek. Tyto samosprávné celky jsou územní společenství občanů, které mají právo na samosprávu. Obec má vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu. Spravuje své záležitosti samostatně. Stát může zasahovat do činnosti obcí jen je-li to nutné z důvodu ochrany zákona a jen způsobem stanoveným zákonem. Obec je veřejnoprávní korporace.

Speciálně malé obce se sdružují za účelem různé formy spolupráce. Na základě smluv mohou vytvářet dobrovolné svazky obcí, uzavírat smlouvy ke konkrétní společné činnosti. Smlouva musí být vypracována písemně a musí ji schválit zastupitelstva

---

²⁷ SYROVÁTKOVÁ, J. *Úvod do problematik veřejné správy*. [Cit. 2020-12-28]. Dostupné z WWW: <https://turbo.cdv.tul.cz/mod/book/view.php?id=5959&chapterid=6111>

²⁸ Erneker, J. *Systémové Aspekty Veřejné Správy, Druhé Doplněné Vydání*. 2. doplněné vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2017.

²⁹ HORZINKOVÁ, E. a FIALA, Z. *Správní právo hmotné*. Obecná část. 3. vydání. PRAHA: LEGES, 2019. s. 54

zúčastněných obcí.

4.3.2 Obec – právnická osoba

Obec je právnickou osobou, je složkou veřejné správy, které byla svěřena moc samostatně plnit veřejné úkoly. Dle občanského zákoníku je obec právnickou osobou v soukromém právu. Dle zákona o obcích a dle ústavního zákona je obec veřejnoprávní korporací. Obec vystupuje svým jménem a nese odpovědnost vyplývající z právních vztahů. Jako právnická osoba vystupuje svým jménem a na vlastní odpovědnost.

Obec hospodaří samostatně s vlastním majetkem a vlastními finančními prostředky. Musí ale dodržovat zákony – zákon o obcích a zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Obec může zřizovat právnické osoby, a to buď obchodní společnosti nebo obecně prospěšné společnosti. Právnické osobě může obec svěřit hospodaření a péči o majetek obce.

4.3.3 Území obce

Území obce tvoří jedno katastrální území, ale i soubor katastrálních území. Obec lze členit na části. Část obce leží v jednom souvislém území, je tvořena budovami s čísly popisnými.

Města – podle zákona o obcích jsou obcemi i města. Města jsou obce, které mají víc jak 3000 obyvatel.

Statutární města - jsou podle zákona o obcích největší a nejvýznamnější města v České republice. Jsou to města, která jsou sídly krajů. Města se můžou členit na městské obvody nebo městské části. Městské obvody a městské části nejsou právnickou osobou.³⁰

4.3.4 Občané obce

Osobní základ obce tvoří společenství občanů obce. Občanství se stanoví podle zákona o obcích občanům České republiky a musí být v obci trvale hlášeni. Podle zákona o evidenci obyvatelstva je místem trvalého pobytu adresa pobytu občana v České republice. Bývá to zpravidla tam, kde má rodinu, rodiče, byt nebo zaměstnání. Občan může mít jen jedno místo trvalého pobytu.³¹

Dovršil-li občan 18 let, má právo volit a být volen do zastupitelstva obce, hlasovat

---

³⁰ ČESKO. Zákon č. 128 ze dne 12. dubna 2000 o obcích. In: Sbíрка zákonů, Česká republika. 2000.

³¹ MATRASOVÁ, Š. a ŠLAUF, V. Obecní zřízení. PRAHA. 2000. s. 18 – 19.

v místním referendu, vyjadřovat na zasedání zastupitelstva své stanovisko k projednávaným věcem, nahlížet do rozpočtu obce a do závěrečného účtu obce za uplynulý rok, nahlížet do usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva, požadovat projednání určité záležitosti, podávat návrhy na připomínky.³²

4.3.5 Působnost obce

Obec na základě zákona o obcích vykonává dvojí působnost:

Samostatná působnost obce

Obec má právo spravovat své záležitosti samostatně. Má širší míru samostatnosti a tím se odlišuje od státních orgánů. Řídí se zákony a obecně závaznými vyhláškami. Obec vykonává správní činnosti vlastním jménem a na vlastní odpovědnost. Vystupuje jako samostatná právnická osoba. Do výkonu samostatné působnosti obcí nemůže nikdo zasahovat. Stát může zasahovat do samosprávy obcí, vyžaduje-li to ochrana zákona. Rozsah samostatné působnosti může být omezen jen zákonem. Pravomoc ve věcech samostatné působnosti připadá zastupitelstvu obce. Obec zajišťuje své činnosti vlastními silami a vlastními prostředky. Do samostatné působnosti obce nepatří výkon státní správy. Obec má pečovat o rozvoj svého území a o potřeby občanů. Při plnění svých úkolů chrání veřejný zájem. Do samostatné působnosti obce patří například oprávnění vydávat obecně závazné vyhlášky, při kterém se obec musí řídit zákonem, dále třeba schvalování rozpočtu obce, schvalování programu regionálního rozvoje, zřizování a rušení příspěvkových organizací obce, zřizování a rušení obecní policie apod.³³

Do výkonu samostatné působnosti obce nemůže sice nikdo zasahovat, ale volení zástupci obce jsou v péči o rozvoj svého území a v péči o potřeby svých občanů limitovány finančními zdroji.³⁴

Přenesená působnost obce

Obce vykonávají státní správu, která na jejich výkonné orgány byla přenesena. Bývá v oblasti ochrany přírody, stavebního řízení, matriky apod. Obce se řídí zákony a ostatními právními předpisy. Podléhají státním kontrolním orgánům.

Obce se dělí podle rozsahu působnosti, kterou mají na:

---

³² MATRASOVÁ, E. a ŠLAUF, V. *Obecní zřízení*. PRAHA. 2003. s. 14 – 15.

³³ ČESKO. Zákon č. 128 ze dne 12. dubna 2000 o obcích. In: Sbírnka zákonů, Česká republika. 2000.

³⁴ KÁŇA, P. a KALOUSKOVÁ, P. *Základy veřejné správy*. 5. aktualizované vydání. 2019. Ostrava. s. 46 – 48.

- obce I. typu - je každá obec. Za zvážení by stálo, zda musí všechny obce, i základní obce I. typu vykonávat přenesenou působnost, tzn. vykonávat činnosti státní správy svěřené jim zákony. Efektivita výkonu v těchto obcích je nízká. Není v jejich možnostech zajistit kvalifikovanost a odbornost při jejich realizaci. Řešením by bylo opustit současný model, kdy obec vykonává samosprávu i přenesenou působnost státní správy a ponechat v obcích jen samosprávu. Pak by ale muselo dojít k legislativnímu ošetření některých kompetencí z přenesené působnosti do samostatné působnosti obce – volba obecních zastupitelstev, výběr místních poplatků a dalších.
- obce s pověřeným obecním úřadem – obce II. typu. Vykonává státní správu na základě přenesené působnosti. Tuto správu vykonává i pro ostatní obce ve svém okolí. Rozhoduje v prvním stupni ve správním řízení o právech a povinnostech fyzických a právnických osob. Tuto činnost provádějí i pro obce I. typu.
- obce s rozšířenou působností – obce III. typu. Slouží jako mezičlánek přenesené působnosti samosprávy mezi krajskými úřady a ostatními obcemi. Rozšířenou působnost činností provádějí nejen pro svůj správní obvod, ale i pro další obce v okolí. Obce vykonávají tuto činnost i pro obce I. typu.³⁵

Do přenesené působnosti obce patří např. vydávání nařízení obce, u kterého je nutné se řídit jak zákony, tak i jinými právními předpisy ČR, patří sem rovněž otázky územního a stavebního řízení anebo třeba ochrana přírody a krajiny, záležitosti matriky apod.³⁶

4.3.6 Hospodaření obce

Do výkonu samosprávy patří hospodaření s majetkem a stanovení rozpočtu. Majetkem obce jsou věci nemovité a věci movité, do kterých patří i finanční prostředky. Obec získává majetek svou činností, včetně podnikatelské činnosti. Má své příjmy, mezi něž patří dotace ze státního rozpočtu, dotace z krajů, výnosy z pokut, výnosy ze zvláštních poplatků, podíly na daních. Obec může získávat movitý i nemovitý majetek bezúplatným převodem od státu nebo darováním kraje. Při nakládání s majetkem má řadu dalších povinností a její činnost je pod pravidelnou kontrolou. Pokud chce nemovitou věc pronajmout nebo prodat, musí dát všem možnost se o majetek ucházet. Musí svůj záměr

³⁵ MATRASOVÁ, E. a ŠLAUF, V. Obecní zřízení. PRAHA. 2000. s. 5 – 7.

³⁶ ČESKO. Zákon č. 128 ze dne 12. dubna 2000 o obcích. In: Sběrka zákonů, Česká republika. 2000.

zveřejnit na úřední desce po dobu minimálně 15 dnů před projednáním orgánů obce.³⁷

Hlavním zdrojem příjmů pro obecní rozpočet jsou příjmy plynoucí z přerozdělování daní z tzv. RUD (rozpočtové určení daní). Jak je dále uvedeno, jsou tyto příjmy v přímé souvislosti s počtem obyvatel, a to je pro základní obcí I. typu nevyhovující, nedostačující.

4.4 Orgány obce

4.4.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je nejvyšším orgánem obce. Vzniká ve volbách. Jejich průběh se řídí zákonem o volbách. Volby jsou tajné. Funkční období zastupitelstev je čtyřleté. Počet členů zastupitelstva je stanoven v rozpětí určeném zákonem o obcích podle počtu obyvatel.

Do 500 obyvatel	až 15 členů
nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů
nad 3 000 do 10 000 obyvatel	1 až 25 členů
nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů ³⁸

Počet členů zastupitelstva stanoví stávající zastupitelstvo. Mandát člena zastupitelstva vzniká zvolením, svá práva a povinnosti může vykonávat až na základě složení slibu. Slib skládají zastupitelé na prvním ustavujícím zasedání. *"Slibuji věrnost České republice. Slibuji na svou čest a svědomí, že svoji funkci budu vykonávat svědomitě, v zájmu obce a jejích občanů a řídit se Ústavou a zákony České republiky."*

Výkon funkce zastupitelstva obce je výkonem veřejné funkce. Zákon podrobně popisuje odměny členů zastupitelstva poskytované za výkon funkce. Odměny jsou rozlišeny také podle toho, zda se jedná o zastupitele uvolněného či neuvolněného. Členové zastupitelstva, kteří nejsou dlouhodobě uvolněni, dostávají v případě nutnosti výkonu funkce náhradu mzdy. Neuvolněnému starostovi a uvolněnému členu zastupitelstva přísluší odměna po skončení funkčního období dle délky trvání funkce.³⁹

³⁷ ČESKO. Zákon č. 128 ze dne 12. dubna 2000 o obcích. In: Sběrka zákonů, Česká republika. 2000.

³⁸ ČESKO. Zákon č. 128 ze dne 12. dubna 2000 o obcích. In: Sběrka zákonů, Česká republika. 2000.

³⁹ ČESKO. Zákon č. 128 ze dne 12. dubna 2000 o obcích. In: Sběrka zákonů, Česká republika. 2000.

Když některý člen zastupitelstva musí skončit, postupuje na jeho místo náhradník z dané politické strany. Zánik mandátu člena zastupitelstva může být z následujících důvodů: ukončením voleb do zastupitelstva, nesložením slibu, odstoupením, úmrtím a další.⁴⁰

4.4.1.1 Práva člena zastupitelstva

- předkládá zastupitelstvu návrhy na projednání
- může vznášet dotazy, připomínky a podněty
- může požadovat od zaměstnanců obce informace, které s jeho výkonem souvisejí.⁴¹

4.4.1.2 Povinnosti člena zastupitelstva.

- Je povinen zúčastnit se zasedání zastupitelstva, plnit úkoly, které mu byly uloženy.
- Pokud by při projednávání skutečnosti mohlo dojít u člena zastupitelstva ke střetu zájmů, je povinen tuto skutečnost sdělit před projednáváním této záležitosti.⁴²

Jednání zastupitelstva

Zastupitelstvo se musí scházet nejméně jednou za 3 měsíce. Svolává ho starosta písemnou formou. Zastupitelstvo je usnášení schopné, je-li přítomna nadpoloviční většina zastupitelů. Program zastupitelstva musí být vyvěšen předem na úřední desce a zastupitelstvo je veřejné. Může se ho zúčastnit, kterýkoliv občan obce. Výsledkem jednání zastupitelstva je zápis, který musí být vyhotoven do 10 dnů od ukončení jednání zastupitelstva. V zápisu je uvedeno počet zúčastněných členů, věci, které byly projednány, místo a datum konání atd. Zápis podepisuje starosta obce a ověřovatelé, kteří byli zvoleni na jednání zastupitelstva.⁴³

Pravomoci zastupitelstva obce jsou: schvalování rozpočtu obce, závěrečného účtu, schvalování programu pro rozvoj obce, vyhlášení místního referenda, zřizování a zrušení obecní policie, spolupráce s jinými obcemi, volba z řad zastupitelů starostu, místostarostu, vydávání obecně závazných vyhlášek, zřizování a rušení příspěvkové organizace obce, udělování čestného občanství, stanovení výše odměn neuvolněným členům zastupitelstva obce, rozhodování o založení nebo zrušení právnické osoby,

---

⁴⁰ Erneker, J. *Systémové Aspekty Veřejné Správy, Druhé Doplněné Vydání*. 2. doplněné vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2017.

⁴¹ CHARUBSKÝ, M. *Veřejná správa – správa měst a obcí*. PARDUBICE. 2007. s. 69.

⁴² ČESKO. Zákon č. 128 ze dne 12. dubna 2000 o obcích. In: Sběrka zákonů, Česká republika. 2000.

⁴³ Erneker, J. *Systémové Aspekty Veřejné Správy, Druhé Doplněné Vydání*. 2. doplněné vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2017.

zřizování výborů, návrh změny katastrálního území uvnitř obce.

V každé obci musí být zřízen výbor finanční a výbor kontrolní. Dále může být zřízen výbor národnostní menšiny či osadní výbor. Hlavní činností finančního výboru je kontrola hospodaření. Kontrolní výbor má za úkol plnění přijatých usnesení a dodržování právních předpisů.⁴⁴

4.4.3 Rada obce

Rada obce je orgánem obce pro činnosti samostatné působnosti obce. V oblasti přenesené působnosti nerozhoduje. Rada obce se nevolí ve všech obcích. Volí se pouze v obcích, kde má zastupitelstvo 15 a více členů zastupitelstva. Členové rady jsou voleni z řad zastupitelů obce. Schůze rady obce jsou neveřejné a konají se pouze podle potřeby. Jednání rady obce se řídí jednacím řádem.⁴⁵

Počet členů rady obce je určen za podmínek 1/3 členů zastupitelstva, ale zároveň může být pěti až maximálně jedenácti členná. Starosta a místostarosta jsou z titulu své funkce členy rady. Rada obce se zodpovídá zastupitelstvu. Není stanoveno počet zasedání rady obce. Výsledkem jednání rady obce je zápis. Zastupitelstvo je pravidelně informováno o jednání rady.⁴⁶

4.4.4 Starosta

Starosta zastupuje obec navenek. Odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce. Svolává a řídí zasedání zastupitelstva obce a rady obce. Musí být občanem České republiky. Úkony, které provádí schvaluje zastupitelstvo obce. Samostatně může starosta jednat jen v záležitostech samostatné působnosti.⁴⁷

Starostu volí zastupitelstvo ze svých členů na své první ustavující schůzi. Starosta může provádět úkony, které vyžadují schválení zastupitelstva, jen s jeho předem daným souhlasem. Není-li ustaven v obci tajemník, vykonává jeho činnost starosta a jsou mu podřízeni všichni zaměstnanci obce.⁴⁸

Starosta obce podepisuje obecní vyhlášky. Může pozastavit usnesení obecní rady, má-li za to, že je nesprávné a musí jej předložit k rozhodnutí na zasedání zastupitelstva

---

⁴⁴ HYNŠT, A. *Obecní zřízení studijní text pro distanční vzdělávání II*. BRNO. 2004. s. 20.

⁴⁵ MARTAUSOVÁ, E. a ŠLAUF, V. *Obecní zřízení*. PRAHA. 2000. s. 52- 53.

⁴⁶ Erneker, J. *Systémové Aspekty Veřejné Správy, Druhé Doplněné Vydání*. 2. doplněné vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2017.

⁴⁷ ČESKO. Zákon č. 128 ze dne 12. dubna 2000 o obcích. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000.

⁴⁸ PRŮCHA, P. *Správní právo. Obecná část*. 8. doplněné a aktualizované vydání. PLZEŇ. 2012. s.215.

obce, které se bude konat v nejbližším termínu.⁴⁹ Podrobné povinnosti vyplývají ze zákona o obcích č. 128/2000 Sb., §103.

4.4.5 Obecní úřad

Obecní úřad působí ze zákona v každé obci. Obecní úřad tvoří starosta, místostarostové, tajemník obecního úřadu a zaměstnanci obce. V čele obecního úřadu stojí starosta. Obecní úřad vykonává administrativní činnost, která souvisí s plněním úkolů obce. Dále plní úkoly, které mu ukládá rada obce a zastupitelstvo obce. Obstarává hospodaření majetku obce. Působí v oblasti jak přenesené působnosti obce, tak v samostatné působnosti obce.⁵⁰

4.4.6 Tajemník obecního úřadu

Funkce tajemníka se zřizuje v obcích s rozšířenou působností. Tajemník obecního úřadu vykonává činnosti a je odpovědný za plnění úkolu, jak v samostatné působnosti, tak v přenesené působnosti. V obci Katovice je zřízena funkce tajemník obce, v této obci i když má více jak 1351 obyvatel je neuvolněná starostka.

Úkoly tajemníka obecního úřadu

Tajemník je v postavení zaměstnavatele vůči zaměstnancům obecního úřadu. Rozhoduje o odměnách zaměstnanců obecního úřadu. Je jmenován starostou obce, takže jím může být i odvolán. Plní úkoly, které mu uloží zastupitelstvo, rada obce i starosta. Je zodpovědný za vydání spisového řádu, skartačního řádu, pracovního řádu a další.⁵¹

---

⁴⁹ PRŮCHA, P. Správní právo. Obecná část. 8. doplněné a aktualizované vydání. PLZEŇ. 2012.s. 216.

⁵⁰ KÁŇA, P. Základy veřejné správy. OSTRAVA, 2004. s. 51.

⁵¹ MATRASOVÁ, E. a ŠLAUF, V. Obecní zřízení. PRAHA. 2000. s. 56 – 57.

5 EMPIRICKÁ ČÁST (UŽŠÍ ZAMĚŘENÍ K DETEKCI KONKRÉTNÍCH PROBLÉMŮ VYBRANÝCH OBCÍ I. TYPU DANÉHO TERITORIÁLNÍHO ÚZEMÍ)

S ohledem k tematickému zaměření práce je zapotřebí dále úžeji a empirickou formou poukázat i k problematice faktického zabezpečení výkonu samostatné a přenesené působnosti u vybraných obcí I. typu, které je eklekticky zaměřeno na vybraný mikroregion Svazku obcí středního Pootaví a které má za cíl detekovat jejich problémové aspekty v rámci rozmezí stanovených výzkumných otázek. Ve výše uvedeném a zájmově zkoumaném mikroregionu Pootaví spadá 18 obcí (včetně části města Strakonice). Jedná se o obce: Drouzetice (Černíkov), Horní Poříčí (Dolní Poříčí), Chrašt'ovice (Klínovice), Kalenice, Katovice, Kladruby, Krejnice, Krty-Hradec, Mnichov, Novosedly, Pracejovice (Makarov), Strašice (Škúdra), Střelské Hoštice (Kozlov, Sedlo, Střelskohoštická Lhota), Štěchovice, Únice (Hubenov), Volenice (Ohrazenice, Tažovice, Tažovická Lhota, Vojnice), Zvotoky.

Do výše uvedeného mikroregionu spadá dále obec Strakonice, ovšem jenom s přidruženými obcemi Střela, Nový Dražejov, Dražejov a Virt. Z toho důvodu se touto částí mikroregionu nezabývám, protože by to byly zcela nesrovnatelné a nerelevantní údaje.

Strakonice pro všechny uvedené obce I. typu, tedy malé obce vykonávají činnost obce s rozšířenou působností a obecní úřad Strakonice je pověřený obecní úřad.

Tyto obce i jejich části – jednotlivé vesnice se rozkládají na samostatném katastrálním území, jsou od sebe prostorově odděleny.

Obce v České republice jsou velmi decentralizované. Jak jsem již uvedla, pro Jihočeský kraj jsou z ohledu geografického typické malé obce s malou vzdáleností od sebe. Po roce 1990 došlo k dalšímu osamostatnění řady obcí, které byly do té doby sdruženy v tak zvaných střediskových obcích.

Malé obce mají málo obyvatel, ale starají se o dost velká území, a to vyžaduje náročnější správu.

V obcích je velmi omezena možnost zaměstnání. Tzv. „vesničtí“ obyvatelé převážně pracovali v jednotných zemědělských družstvech (JZD). V některých obcích se po roce 1990 JZD rozpadla a půdu obhospodařují soukromí zemědělci, ať již vlastníci nebo nájemci. Ti se v oblasti Pošumaví zabývají spíše extenzivní výrobou – pastevectví

skotu nebo specializací na mléčné farmy. Další úbytek pracovních míst přinesl bouřlivý rozvoj mechanizace v zemědělství. Proto většina obyvatel, kteří zde bydlí dojíždí do zaměstnání někdy i dost daleko.

Dopravní obslužnost uvedeného regionu jsem zjišťovala podle jednotlivých jízdnicích řádů. Pokud jde o dojíždění do školy a do zaměstnání, je relativně vyhovující, dá se říci optimální. Pětkrát denně jezdí autobusové linky do Strakonice a zpět. Problém mají ale senioři při dojíždění k lékaři. Autobus jim odjíždí ráno před sedmou hodinou a zpět mohou jet až kolem poledního. To je dost dlouhá nevyhovující pauza.

Pro region je velmi charakteristická spolupráce obcí, která je formalizovaná na základě vytvořené svazku obcí. Právě prostřednictvím svazku obcí se mnohé obce snaží o větší míru efektivitu řešení problémů, s nimiž se malé obce I. typu potýkají. Proto je v následující podkapitole pojednáno rovněž o otázce jejich vzájemné spolupráce.

5.1 Charakteristika svazku obcí jako formy řešení problémů obcí I. typu

Ilustrativní obrázek 1, Česká republika⁵²

Jihocheský kraj je typický hned po kraji Vysočina, že má nejvíce obcí I. typu

⁵² Mapa České republiky. 2014. [Cit. 2021 – 02- 10]. Dostupné z WWW: <https://www.atlas.dashofer.cz/www.cenovamapacr.cz/wp-content/uploads/2014/11/Cenová-mapa-pozemků-Jihocheský-kraj.jpg>

v České republice. V Jihočeském kraji je celkem 623 obcí z toho 56 měst, 23 městysů a jeden vojenský újezd.⁵³ Obce jsou převážně malé, s menším počtem obyvatel a blízké vzdálenosti. Obce I. typu vykonávají činnosti, jak samosprávy, tak správy v přenesené působnosti. Samospráva provádí a spravuje činnosti obce ve vlastním zájmu a na vlastní odpovědnost. Přenesená působnost znamená, že výkon státní správy je přenesen na územní samosprávu.

Jednotlivé obce se za účelem spolupráce a pomoci po stránce metodické a poradenské sdružují ve svazky. Svazky obcí lze vytvořit podle zákona o obcích. Svazek obcí je dle zákona právnická osoba.⁵⁴ Já se ve své práci chci soustředit pouze na obce I. typu – malé obce daného mikroregionu. Tento mikroregion jsem si vybrala, protože zde žiji a znám problémy naší obce i obcí v blízkém okolí. Na obecní úřad do Volenic jsem chodila na studentskou praxi.

Hlavní činnost Svazku obcí středního Pootaví (SOSP), tak jako ostatních svazků obcí je zaměřena na metodickou a poradenskou činnost. Jedná se zejména o složitou legislativní činnost. Speciálně v obcích I. typu uvedeného regionu bývá jen neuvolněný starosta a účetní, která bývá zaměstnaná na zkrácený úvazek. Pro starostu je pak poradenská pomoc v legislativě a v jednotlivých oblastech jako finanční velmi nápomocná. Zejména pak pomoc v oblasti dotační činnosti.⁵⁵

Obce sdružené ve svazku obcí mohou být jako mikroregion konkrétně SOSP nebo mohou působit v rámci většího území.

- Území okresu SMOOS – Svazek obcí okresu Strakonice
- Území kraje SMOJK – Svazek měst a obcí Jihočeského kraje
- Celostátní svazky SMOČR – Svazek měst a obcí České republiky, SMSČR – Svazek místních samospráv České republiky (zákon o obcích 128/2000 §53)

5.1.1 Svazek obcí středního Pootaví

Svazek obcí středního Pootaví (dále jen SOSP) vznikl v roce 1999.

Projekty:

- cyklostezky
- malá regionální muzea - Muzeum řeky Otavy a voroplavby

---

⁵³ Jihočeský kraj. 2021. [Cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jihočeský_kraj

⁵⁴ HORZINKOVÁ, E. *Organizace veřejné správy*. PRAHA. 2004. s. 64 - 65

⁵⁵ *Činnost*. 2021. [2021-02-10]. Dostupné z WWW: <https://www.smocr.cz/cs/cinnost>

- kulturní dědictví – místní památky jedná se o opravy sakrálních památek, a veřejných prostranství (kaple, boží muka, křížky)

Mezinárodní spolupráce – Česko-rakouské setkání s duší dřeva. V rámci dřevosochařských víkendů byly umělci vytvořeny dřevěné sochy, které jsou umístěny na prostranstvích v obcích.

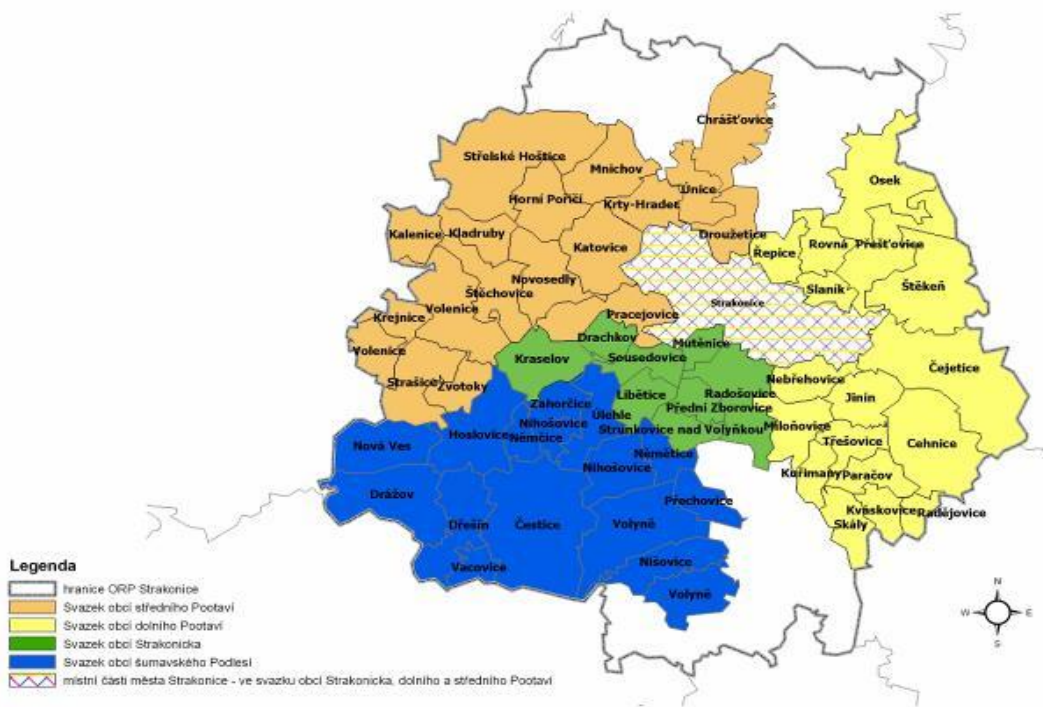
5.1.2 Místní akční skupina

MAS je uskupení místně lokalizované. Jedním ze zakladatelů byl právě Svazek obcí středního Pootaví. Uskupení MAS má společné zájmy. Hlavním zájmem této regionální skupiny je rozvoj konkrétního venkovského území. MAS napomáhá členům uskupení, kteří mají zájem o rozvoj a zlepšení života na venkově, získávat finanční prostředky – dotace z fondů Evropské unie, z národních a krajských fondů. MAS na základě znalosti regionu a podnětů členů daného uskupení podává náměty na tituly a oblasti, kam by následně na základě dlouhodobého plánování měly evropské, národní a krajské fondy být směřovány a realizovány. Náměty tak vycházejí z místních potřeb obyvatel žijících v dané venkovské oblasti. MAS je nezisková organizace. Musí splňovat následující podmínky, které jsou taxativně dané:

- geograficky homogenní území
- počet obyvatel od 10 000 do 100 000 mimo města s počtem obyvatel větším než 25 000
- hustota zalidnění do 150 obyv./km²
- účast zástupců veřejné správy v MAS je maximálně 50%, druhá polovina je tvořena zástupci podnikatelů a neziskových organizací
- MAS dle Programu rozvoje venkova může být obecně prospěšná společnost.
- členové MAS musí mít v daném mikroregionu bydliště, sídlo, nebo v něm musí působit
- MAS musí mít stanoven statut, stanovy, organizační řád, strukturu a být registrovaná u MV ČR
- MAS musí projednat a schválit strategii pro území dané MAS
- fungování metodou LEADER – propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku. Metoda je zaměřena na podporu rozvoje venkovských oblastí v konkrétním území na základě vzájemné spolupráce mezi místními subjekty.⁵⁶

---

⁵⁶ Místní akční skupina. 2020. [2021-02-10]. Dostupné z WWW: https://cs.wikipedia.org/wiki/M%C3%ADstn%C3%AD_ak%C3%A7n%C3%AD_skupina

57

Ilustrativní obrázek 2, Mapa svazku obcí ve strakonickém regionu

Obce zapojené do MAS Strakonicko pro období 2021 – 2027 jsou obce zapojené ve Svazku obcí:

- Svazek obcí středního Pootaví, celkem 17 obcí
- Svazek obcí Strakonicka
- Svazek obcí dolního Pootaví
- Svazek obcí šumavského podlesí⁵⁸

Problematiku a činnosti ohledně SOSP a MAS Strakonicko jsem konzultovala s manažerkou SOSP.

⁵⁷ MAS Strakonicko. Území MAS. 2014. [Cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <https://www.strakonicko.net/mas/user/Dokumenty%20MAS-SCLLD/uzemimas20142020.pdf>

⁵⁸ Území a obce zapojené v MAS. 2021. [Cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <https://www.strakonicko.net/mas/user/Dokumenty%20MAS-SCLLD/uzemimas20212027.pdf>

6 ANALÝZA A VYHODNOCENÍ POTŘEB ZÁKLADNÍCH OBCÍ I. TYPU

6.1 Zaměření práce

Práce je zaměřena na problémy samostatné a přenesené působnosti u vybraných obcí I. typu v Jihočeském kraji. Na pojmenování konkrétních problémů a na faktory, které je ovlivňují. Předpokládané empirické problémy obcí I. Typu jsem pojmenovala na základě:

- Studijní praxe v obci Volenice, kde jsem se zajímala o činnosti obce a jejich problémy, kdy jsem identifikovala některé problémy obce Volenice a následně se v rámci výzkumu snažím ověřit, zda s týkají i dalších obcí I. typu v regionu.
- Telefonického nestrukturovaného rozhovoru se starostou obce Volenice na téma problémy obce.
- Osobního nestrukturovaného rozhovoru na téma problémy obce, kde je neuvolněný starosta, se starostou obce Štěchovice.
- Konzultace problémů obcí s manažerkou SOSp.
- Článků zveřejněných v tisku nebo medializovaných v televizi (př. **Zákon 159/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů – Zákon o střetu zájmu.**)
- Diskuzí a polemik na téma financování obcí, dotační politiky, dopravní obslužnosti na počítačových sítí.

Pro každý výzkum je nutné získat informace o zkoumaném problému pomocí tzv. empirického sběru dat. Pro tuto práci jsem si zvolila empirické dotazníkové šetření s výše uvedenými znalostmi a informacemi a zorientování se v množství problémů obcí I. typu jsem přistoupila k sestavení dotazníku. Dotazník je zvolen pro 17 nejmenovaných obcí I. typu - Spolku obcí středního Pootaví, otázky jsou polouzavřené, pouze jedna je otevřená. Uzavřené otázky jsem nevyužila, neboť mohou ovlivnit odpověď tázaného, zavádí až k nucené odpovědi.

Při sestavení dotazníku jsem si byla vědoma, že otázka musí být jasně formulována, musí být krátká. Otázek nesmí být mnoho a nemá být vyžadována složitá odpověď.

Okruh oslovených respondentů jsou **starostové vybraných 17 obcí sdružených ve Svazku obcí středního Pootaví** viz. kapitola Představení mikroregionu, které si nepřály být uváděny jmenovitě ve vztahu ke konkrétnímu dotazníku či jeho výsledkům. Dotazník

je sestaven z otázek týkajících se údajů o obci, o starostech a místostarostech. Mají význam ve vztahu k následující skupině otázek zaměřených již přímo na vybrané problémy obcí.

Z množství problémů, které trápí obce I. typu jsem si vybrala oblasti – zajištění technickou infrastrukturou, sociální vybavenost, administrativní zatížení, zda mají dostatek informací a pravomocí k řešení administrativních problémů, jaké poradenství nejvíce potřebují a kde je získají, zda mají dostatek finančních zdrojů pro rozvoj obce a jejich složení. viz. dotazník. Cílem a účelem empirického dotazníkového šetření je zkoumat četnost a intenzitu konkrétních problémů, s kterými se potýkají obce I. typu. Četnost a intenzita v dotazníku je vyjádřena – speciálně u administrativního zatížení obce (což se převážně týká činností obcí v přenesené působnosti) hodnocením malé, průměrné, nadměrné, neúnosné. V jiných otázkách jsou odpovědi vyjádřeny – určitě ano, spíše ano, určitě ne, spíše ne. Četnost těchto odpovědí je pak vyjádřena v tabulkách a pro přehlednost v grafech v procentním vyjádření. Polootevřené odpovědi v dotazníku mají přinést objektivní vyjádření starostů, kde jako výstup se očekává identifikace faktorů, které ovlivňují problémy obcí I. typu. Výsledky jsou vyhodnoceny a na základě vyhodnocení jsou navržena opatření k řešení problémů obcí I. typu nebo aspoň jejich zmírnění. To je cíl práce.

6.2 Počet obyvatel

Počet obyvatel ve vztahu k průměrnému věku, hypotéza – čím větší obec, tím menší průměrný věk.

Tabulka 1, Počet obyvatel

Obec	Počet obyvatel 2010	Počet obyvatel 2020	Průměrný věk 2010	Průměrný věk 2020	Vzdálenost od ORP
Droužetice	109	138	40,8	42,7	4,7
Horní Poříčí	308	302	41,6	43,5	9
Chraštovice	244	268	41,7	42,2	11,5
Kalenice	87	85	45,2	48,9	15,7
Katovice	1343	1351	41	43,3	5,3
Kladruby	149	144	41,8	44,5	12,3
Krejnice	68	75	39,2	41,6	16,3
Krty-Hradec	119	141	45,2	44,3	7,9
Mnichov	255	230	45,2	44,6	8,8
Novosedly	354	345	41,3	43,4	8,3
Pracejovice	318	319	39	42,5	5,3
Strašice	181	187	44,3	45,7	19,6
Střelské Hoštice	914	902	39	42,1	12
Štěchovice	223	215	39,1	43,6	11,1
Únice	54	62	44,8	47	6,7
Volenice	538	550	40,6	42,1	13,3
Zvotoky	67	63	44,7	47,5	17,6

59

Výše uvedená tabulka vypovídá o počtu obyvatel a průměrném věku v jednotlivých obcích. Obecně lze konstatovat, že počet obyvatel mírně stoupá v obcích, které leží v blízké vzdálenosti od Strakonice. Jako jsou Droužetice, Katovice, Krty-Hradec, a Únice. Znamená to, že obyvatelé nechtějí dojíždět z velké vzdálenosti do zaměstnání. Výše uvedenou tabulkou jsem se snažila vyjádřit vývoj počtu obyvatel za delší období a porovnávám proto rok 2020 s rokem 2010.

Pokud jde o věk obyvatel na vesnicích, lze konstatovat, že stárne. Zajímavý ukaz

⁵⁹ Krajská správa ČSÚ v Českých Budějovicích. *Věková struktura obyvatelstva*. 2020. [Cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: https://www.czso.cz/documents/11256/17878992/obce_31_12_19_jhc.pdf/11aa748a-dcda-4725-b8a9-eb3fb1eaf838?version=1.1

je, že ve vyloženě malých obcích vzrostl v roce 2020 průměrný věk obyvatel daleko více.

6.3 Technická infrastruktura

Tabulka 2, Technická infrastruktura

Obec	Vodovod	Kanalizace s ČOV	Kanalizace bez ČOV	Plynofikace
Droužetice	NE	NE	ANO	NE
Horní Poříčí	ANO	ANO	NE	ANO
Chraštovice	ANO	NE	ANO	ANO
Kalenice	ANO	NE	ANO	NE
Katovice	ANO	ANO	NE	ANO
Kladruby	ANO	NE	ANO	NE
Krejnice	NE	NE	NE	NE
Krty-Hradec	ANO	NE	ANO	ANO
Mnichov	ANO	NE	ANO	ANO
Novosedly	ANO	ANO	NE	ANO
Pracejovice	ANO	ANO	NE	ANO
Strašice	ANO	ANO	NE	NE
Střelské Hoštice	ANO	ANO	NE	NE
Štěchovice	ANO	NE	ANO	NE
Únice	NE	NE	ANO	NE
Volenice	ANO	ANO	ANO	ANO
Zvotoky	ANO	NE	ANO	NE

60

V 21. století by se považovalo za zcela samozřejmé, že vybavenost vesnic uceleného regionu bude obdobná. Vodovod zatím chybí ve třech obcích. Jedná se zejména o obce s malým počtem obyvatel a jsou to Droužetice, Krejnice a Únice.

Na základě telefonického rozhovoru za účelem upřesnění odpovědí v dotazníku s panem starostou obce Volenice jsem zjistila, že vodovod chybí i v přidružených obcích Tažovická Lhota, Ohrazenice a Vojnice. Kanalizace je ve všech obcích, pouze v Krejnicích ne. Plynofikace je největší problém. Samostatné obce nemají dostatek finančních prostředků, a pokud se nechtějí zadlužit (vzít si úvěr) ve většině případů nejsou schopny dosáhnout na dotace na plynofikaci.

Další skutečnost je, že v obci Štěchovice si občané plynofikaci nepřejí, neboť

---

⁶⁰ Krajská správa ČSÚ V Českých Budějovicích. Technická a občanská vybavenost obcí. 2016. [Cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/documents/10180/120650369/330107201106.pdf/6e26b091-09fd-49c2-a68a-75761b4ad92b?version=1.1>

v Pošumaví je dostatek pevných paliv na topení a ohřev, který sice s větší námahou, vyjde levněji. Toto jsem zjistila na základě osobního rozhovoru se starostou obce Štěchovice, kde nebyl splněn požadavek 50 % domácností využívat k topení plynu.

6.4 Sociální vybavenost obce

Tabulka 3, Sociální vybavenost obcí⁶¹

Obec	Škola	Knihovna	Hřiště	Obchod
Droužetice	NE	NE	ANO	NE
Horní Poříčí	NE	ANO	ANO	ANO
Chrašťovice	NE	NE	NE	NE
Kalenice	NE	NE	ANO	NE
Katovice	ANO	ANO	ANO	ANO
Kladruby	NE	ANO	ANO	NE
Krejnice	NE	NE	ANO	NE
Krty-Hradec	NE	ANO	ANO	NE
Mnichov	NE	ANO	ANO	NE
Novosedly	NE	NE	ANO	ANO
Pracejovice	NE	ANO	ANO	ANO
Strašice	NE	ANO	ANO	NE
Střelské Hoštice	ANO	ANO	ANO	ANO
Štěchovice	NE	ANO	ANO	ANO
Únice	NE	NE	ANO	NE
Volenice	ANO	ANO	ANO	ANO
Zvotoky	NE	NE	ANO	NE

Sociální vybavenost obcí není nejlepší. Škola je pouze v Katovicích a ve Volenicích. Ve Střelských Hošticích je pouze pět tříd a na vyšší stupeň musí žáci dojíždět většinou do Katovic nebo do Horažďovic. Ani stav knihoven provozovaných v obci není uspokojivý. Pozitivní je, že dětská hřiště jsou vybudována všude, až na Chrašťovice. Rovněž ne v každé vesnici je obchod s potravinami. Malé obce, ve kterých žijí převážně starší obyvatelé mají problém. Bývalé Jednoty v těchto obcích obchody uzavřely a soukromí podnikatelé v takto malých obcích nejsou schopni dosáhnout ani přiměřeného zisku.

Pro shromáždění informací za účelem analýzy stavu problémů jsem si zvolila

⁶¹ Krajská správa ČSÚ V Českých Budějovicích. Technická a občanská vybavenost obcí. 2016. [Cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/documents/10180/120650369/330107201106.pdf/6e26b091-09fd-49c2-a68a-75761b4ad92b?version=1.1>

anonymní dotazníkovou metodu. Při tvorbě dotazníku jsem vycházela z dvojí působnosti obcí, to znamená ze samostatné působnosti obce a přenesené působnosti.

6.5 Dotazníkové šetření

Dotazník je zaměřen na:

- Velikost obce, předpoklad ve zkoumané oblasti se nacházejí převážně malé obce
- Zda funkce v obci vykonávají uvolnění nebo neuvolnění starostové a místostarostové – v malých obcích budou převážně neuvolnění starostové a místostarostové.
- Délka volebního období
- Hlavní pracovní poměr neuvolněných starostů, předpoklad zemědělství a lesnictví
- Nejvyšší dosažené vzdělání
- Administrativní zatížení
- Dostatek či nedostatek informací a pravomocí k řešení problémů
- Možnost získání poradenství a metodiky při řízení obce
- Finanční prostředky (jejich složení)
- Možnost zaměstnávání obecních pracovníků na komunální a technické služby

Otázka č. 1: Velikost obce

První otázka v dotazníku je velmi důležitá, protože vypovídá o velikostní kategorii obcí z pohledu počtu trvale žijících obyvatel v obci. To je stěžejní ukazatel pro financování obcí, které je zajišťováno prostřednictvím tzv. rozpočtového určení daní (RUD). Jde o systém financování všech obcí a měst v České republice. Velikost obce je nejdůležitějším faktorem, který příjem obce z RUD ovlivňuje.

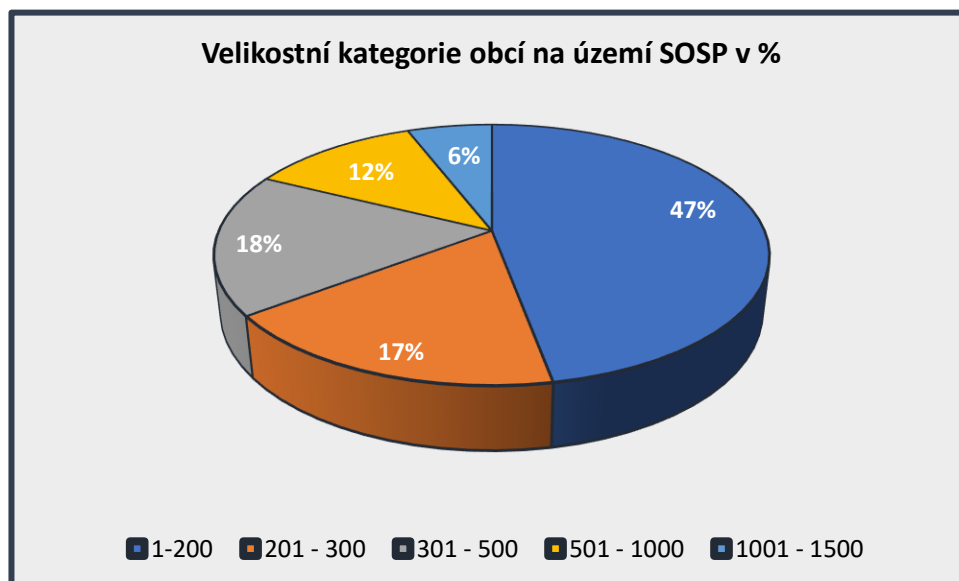
Tabulka 4, Velikostní kategorie obcí

Počet obyvatel	1 - 200	201 - 300	301 - 500	501 - 1000	1001 - 1500
Počet obcí	8	3	3	2	1

62

Graf 1, Velikostní kategorie obcí na území SOSP vyjádřené v procentech

63

Velikost členských obcí SOSP podle počtu trvale žijících obyvatel je ve zkoumaném území malá. Odpovídá situaci v celém Jihočeském kraji, který je po kraji Vysočina krajem s nejmenšími obcemi v ČR. Tabulka ukazuje, že největší počet obcí na územní SOSP je zařazeno do kategorie 1 – 200 obyvatel. Graf ukazuje, že se jedná o 47 % obcí svazku. 17 % obcí je do 300 obyvatel. Tyto velikostní kategorie obcí na území svazku převažují. Pouze jedna obec má více než 1000 obyvatel.

Otázka č. 2: Funkce v obci a způsob výkonu funkcí

Za každou obec je zodpovědný především starosta spolu s obecním zastupitelstvem. Pokud je počet zastupitelů nižší než 15, obvykle nevzniká rada a její funkci plní také starosta obce. To je případ všech obcí na zkoumaném území svazku. Jeho odpovědnost je potom velká a je důležité, kolik času mu na ni zbývá. Na to by měly odpovědět výsledky otázky č. 2 v dotazníkovém průzkumu. Funkce starosty a jeho zástupce může být vykonávána jako tzv. uvolněná, to znamená, že starosta je uvolněn ze svého původního zaměstnání do funkce starosty obce a vykonává ji jako svůj hlavní pracovní poměr. Druhá možnost je, že funkce je vykonávána jako neuvolněná. To znamená, že starosta nebo jeho zástupce mají hlavní pracovní poměr ve svém původním zaměstnání a funkci v obci vykonávají nad rámec tohoto HPP. To je samozřejmě pro obec méně nákladné.

Situaci na území SOSP ukazuje následující tabulka, ve které zároveň nacházíme odpověď, jaký počet žen se angažuje v komunální politice. ⁶⁴

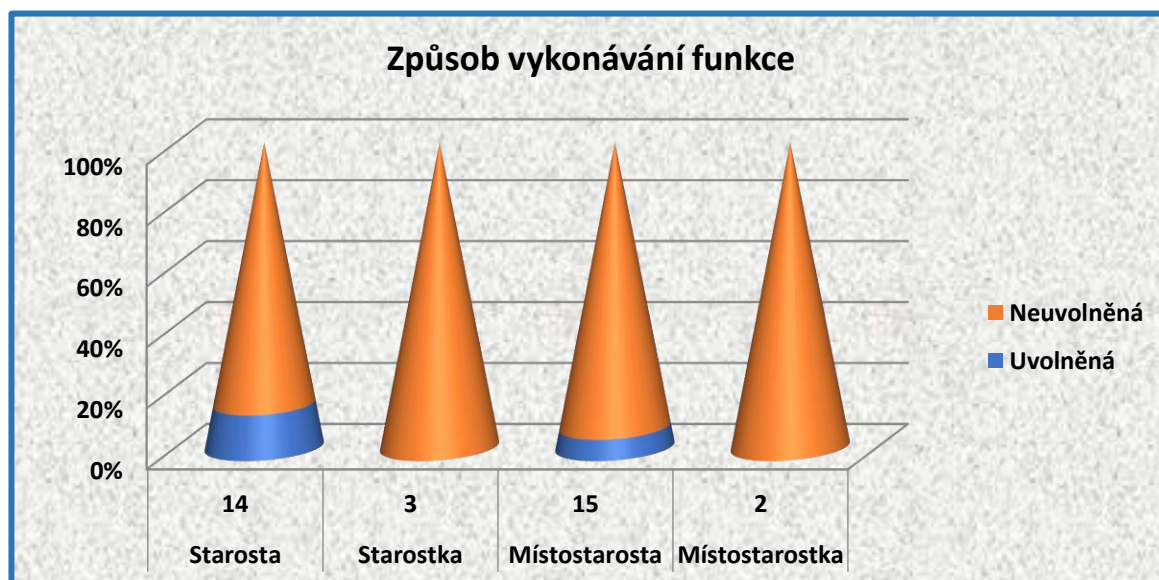
Tabulka 5, Způsob vykonávání funkce v obcích SOSP

Funkce	uvolněná	neuvolněná	celkem	cca v %
Starosta	2	12	14	82
Starostka	0	3	3	18
Celkem			17	100
Místostarosta	1	14	15	88
Místostarostka	0	2	2	12
Celkem			17	100
CELKEM	3	31	34	
Z toho	muži	ženy	celkem	
počet	29	5	34	
cca %	85	15	100	

⁶⁵

Z tabulky vidíme, že v komunální politice ve venkovském regionu SOSP se v řídicí funkci z celkového počtu starostů a starostek 34 nachází 29 (85 %) mužů a pouze 5 (15 %) žen. Z toho přímo ve funkci starostky pouze 3 ženy. V obcích svazku je pouze 8 % uvolněných představitelů a 92 % neuvolněných představitelů. To znamená, že 92 % představitelů obcí má své hlavní zaměstnání jinde a na výkon funkce věnuje svůj čas až po zaměstnání. To jistě ovlivňuje náročnost při řízení obce.

Graf 2, Grafické vyjádření způsobu vykonávání funkce představitelů obcí na území SOSP

Graf nám situaci přehledně znázorňuje. ⁶⁶

100 % žen vykonává funkci starostky nebo místostarostky jako neuvolněnou.

14 % mužů ve funkci starosty vykonává uvolněnou funkci, 86 % neuvolněnou funkci

⁶⁴ Zdroj vlastní

⁶⁵ Zdroj vlastní

⁶⁶ Zdroj vlastní

7 % mužů ve funkci místostarosty zastává uvolněnou funkci, 93 % neuvolněnou funkci.

Otázka č. 3: Délka volebního období

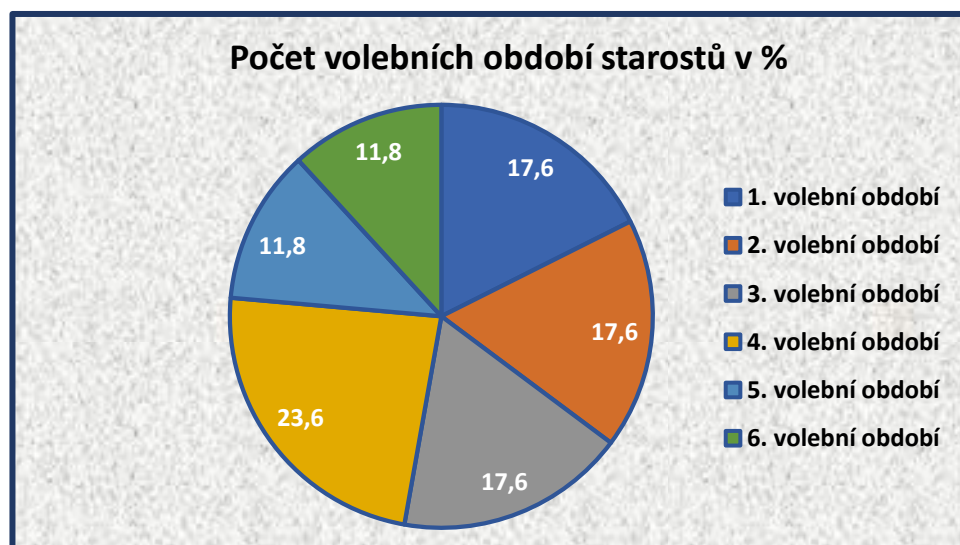
Způsob řízení obcí popsaný v otázce č. 2 ukázal jeho velkou náročnost především pro starosty obcí. Velmi důležitá je určitě zkušenost s řízením obce, která proces řízení rozhodně usnadňuje. Jak dlouho starostové svoji funkci v obcích vykonávají je závislé především na výsledku komunálních voleb a poté na volbě starosty nově zvoleným obecním zastupitelstvem. Délku působení starostů ve funkci ukazují výsledky průzkumu v otázce č. 3.

Tabulka 6, Délka působení starosty – počet volebních období

Volební období starosty	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Počet starostů	3	3	3	4	2	2
% starostů	17,6	17,6	17,6	23,6	11,8	11,8

⁶⁷

Graf 3, Grafické vyjádření délky funkce starostů v procentech

⁶⁸

Volební období starosty je čtyřleté. Z tabulky i z grafu je tak zřejmé, že téměř 65 % starostů na území SOSP má minimálně desetiletou zkušenost s řízením obce, z toho necelých 12 % má praxi ve funkci starosty 22 let. Jen necelých 18 % starostů svoje zkušenosti získává ve svém prvním volebním období.

Dokazuje to také spokojenost občanů se svými starosty, kteří jsou opakovaně do obecního zastupitelstva voleni a zvolená zastupitelstva jim stále dávají důvěru. Výhodou

⁶⁷ Zdroj vlastní

⁶⁸ Zdroj vlastní

u většího počtu volebních období starosty je dlouhodobá praxe a velké množství zkušeností, které pak další práci usnadňují.

Otázka č. 4: Obor hlavního pracovního poměru

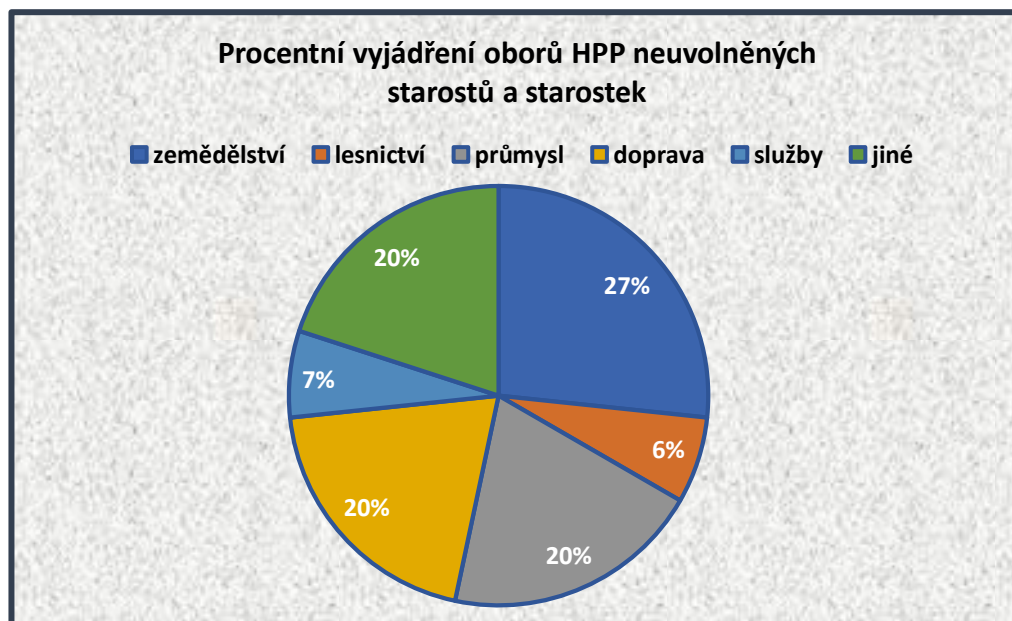
Vykonávání funkce starosty je ovlivňováno mnoha faktory. Jedním z nich je i náročnost povolání, vykonávaného neuvolněnými funkcionáři na hlavní pracovní poměr. Tento faktor byl zjišťován prostřednictvím otázky č. 4.

Tabulka 7, Obor hlavního pracovního poměru neuvolněných starostů a starostek

Obor HPP	Počet starostů a starostek
zemědělství	4
lesnictví	1
průmysl	3
doprava	3
služby	1
důchodce	0
jiné	3
Celkový počet	15

⁶⁹

Graf 4, Grafické vyjádření četnostní oborů HPP starostů a starostek v %

⁷⁰

Výzkumné šetření potvrzuje, že území Svazku obcí středního Pootaví je převážně zemědělského charakteru, více než 30 % starostů a starostek pracuje v zemědělství a lesnictví. 20 % starostů pracuje v průmyslu a 20 % v dopravě. Jsou to všechno obory, které jsou pro ekonomiku území velmi důležité, a jistě tam není možná zbytečná fluktuace. Uvolňování ze zaměstnání kvůli obecním záležitostem je v podstatě nemožné.

⁶⁹ Zdroj vlastní

⁷⁰ Zdroj vlastní

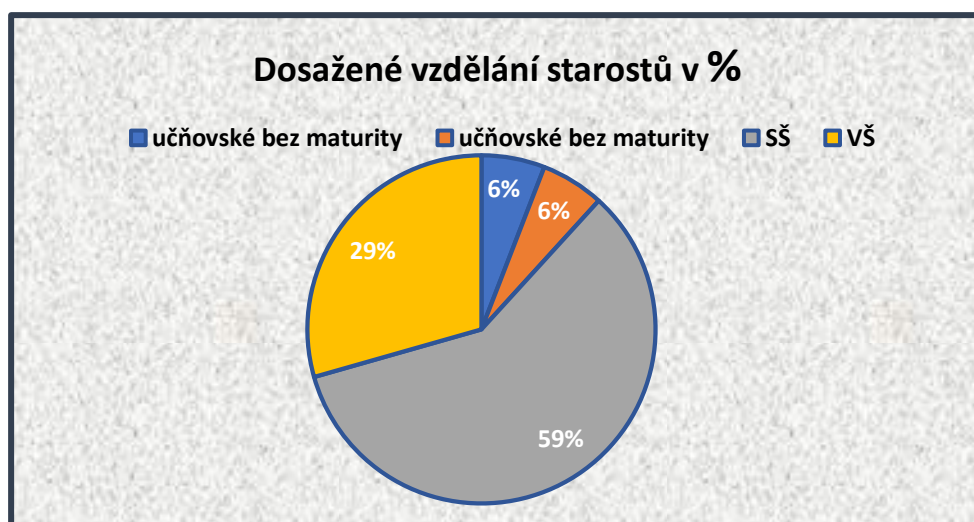
Starostové musí své zaměstnání plnohodnotně zvládat. Řízení obce po zaměstnání je o to víc náročné, neboť je těžké skloubit úřední hodiny ostatních úřadů a institucí s pracovní dobou vlastního HPP.

Otázka č. 5: Nejvyšší dosažené vzdělání

Tabulka 8, Nejvyšší dosažené vzdělání starostů a starostek

Vzdělání	Počet odpovědí
základní	-
učňovské bez maturity	1
učňovské s maturitou	1
SŠ	10
VŠ	5
jiná odbornost	-

Graf 5, Procentní vyjádření dosaženého vzdělání starostů a starostek

71

Graf ukazuje, že 59 % starostů má středoškolské vzdělání s maturitou a 6 % učňovské vzdělání s maturitou. Dalších 29 % má ukončené vysokoškolské vzdělání. To jim samozřejmě umožňuje orientovat se ve velkém množství metodických pokynů a vyhlášek, kterých neustále přibývá. Je to také dobrý základ pro zvládnutí přebujelé obecní administrativy, o které vypovídá následující otázka.

⁷¹ Zdroj vlastní

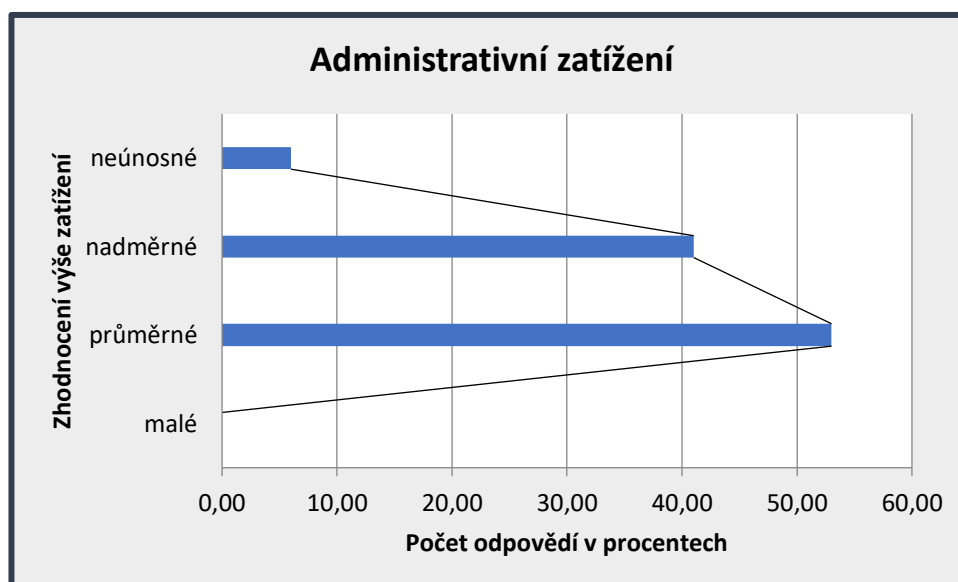
Otázka č. 6: Jaké administrativní zatížení má obec

Tabulka 9, Administrativní zatížení obcí

Administrativní zatížení obce	malé	průměrné	nadměrné	neúnosné
Počet odpovědí	0	9	7	1
Odpovědi v %	0	53	41	6
Podotázka pro respondenty, kteří uvedli v hodnocení nadměrné a neúnosné				Počet odpovědí (%)
			oprávněné	0 (0)
			zbytečné	8 (47)

72

Graf 6, Grafické vyjádření administrativního zatížení obcí v procentech

73

Administrativní zatížení obcí stále narůstá. V současné době jej považuje za průměrné devět starostů ze sedmnácti, což je 53 %. Ostatní jej označili za nadměrné až neúnosné (47 %) a myslí si, že je toto zatížení zbytečné. Nikdo ze všech dotázaných starostů svazku si nemyslí, že je malé.

⁷² Zdroj vlastní

⁷³ Zdroj vlastní

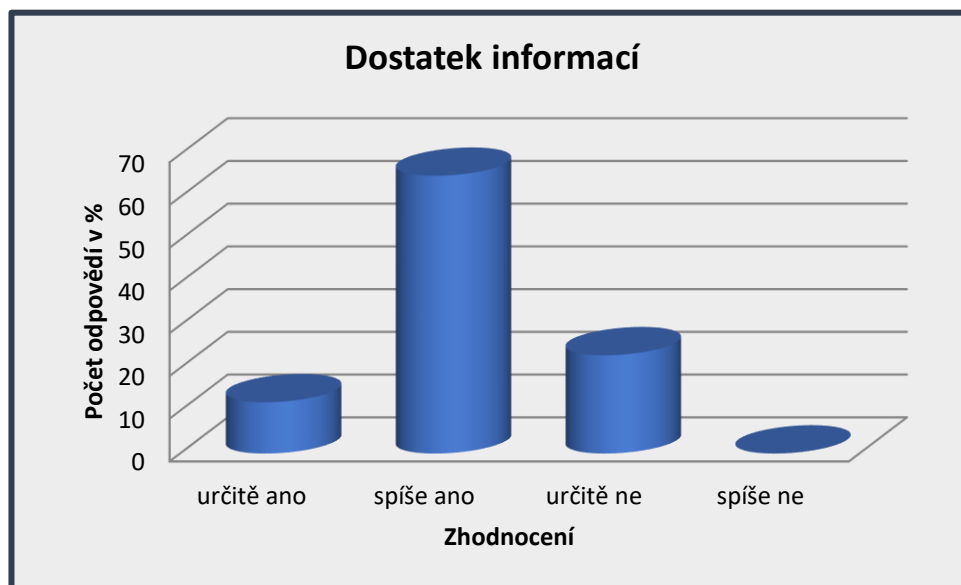
Otázka č. 7: Máte dostatek informací k řešení administrativních problémů obce?

Tabulka 10, Informace k řešení administrativních problémů obcí

Dostatek informací k řešení problémů obce	určitě ano	spíše ano	určitě ne	spíše ne
Počet odpovědí	2	11	4	0
Odpovědi v %	12	65	23	0

74

Graf 7, Grafické vyjádření odpovědí starostů k informacím v procentech

75

Na otázku, zda si myslí, že mají dostatek informací k řešení administrativních problémů obce, odpovědělo 12 % respondentů, že ano. Dalších celých 65 % si myslí, že spíše ano. 23 % dotázaných je přesvědčeno, že tyto informace určitě nemá. To, že informace spíše nemá, neuvedl nikdo. Tento výsledek je možné posuzovat v souvislosti s otázkou č. 3, která nám dala informaci o tom, že 65 % starostů je ve funkci již třetí, čtvrté, páté, a dokonce i šesté období. Jedná se tedy o starosty s dlouholetou praxí s řízením obce, kteří již mnoho informací během let získali a ví také, kde další vyhledat.

Otázka č. 8: Máte dostatek pravomocí k řešení všech problémů obce?

Tabulka 11, Názory na dostatek pravomocí starosty

Dostatek pravomocí starosty	určitě ano	spíše ano	určitě ne	spíše ne
Počet odpovědí	2	8	6	1
Odpovědi v %	12	47	35	6

76

⁷⁴ Zdroj vlastní

⁷⁵ Zdroj vlastní

⁷⁶ Zdroj vlastní

Graf 8, Grafické vyjádření odpovědí k výši pravomocí v procentech

77

Graf přehledně ukazuje, že většina respondentů je přesvědčena, že určitě mají nebo spíše mají dostatek pravomocí k řešení všech problémů obce. Jedná se o 59 % respondentů. Naopak 41 % si myslí, že určitě dostatek pravomocí nemají, nebo že spíše nemají. Starostové v obcích, kde není ustanovena rada, mají pravomoc vyšší, protože na ně přecházejí pravomoci rady. Stoupá s tím zároveň i jejich odpovědnost za rozhodování. To se týká všech obcí na území SOSp. Přesto má významná část starostů pocit, že dostatek pravomocí nemají.

Otázka č. 9: Kde získáváte poradenství při řízení obce?

Tabulka 12, Poradenské instituce obcí

Poradenská instituce	Počet odpovědí
SOSP	9
jiné poradenství	6
vlastní poradce	5
MAS	3
SMS ČR	1
SMO ČR	1

78

Nejvíce respondentů (9) využívá Svazek obcí středního Pootaví, ale i další instituce, založené na spolupráci obcí (SMS ČR, SMO ČR) a 3 instituci založenou na spolupráci veřejné správy, podnikatelů a neziskových organizací (MAS). 5 obcí využívá služeb vlastního placeného poradce a 6 obcí jiné poradenství. Mezi jiné poradenství zařadili starostové metodiku Ministerstva vnitra ČR, Krajské informační listy, Krajský úřad Jihočeského kraje, sousední obce, samostudium. Nikdo z respondentů nevedl, že nevyužívá žádné poradenství. To znamená, že i přes veškerou zkušenost starostů

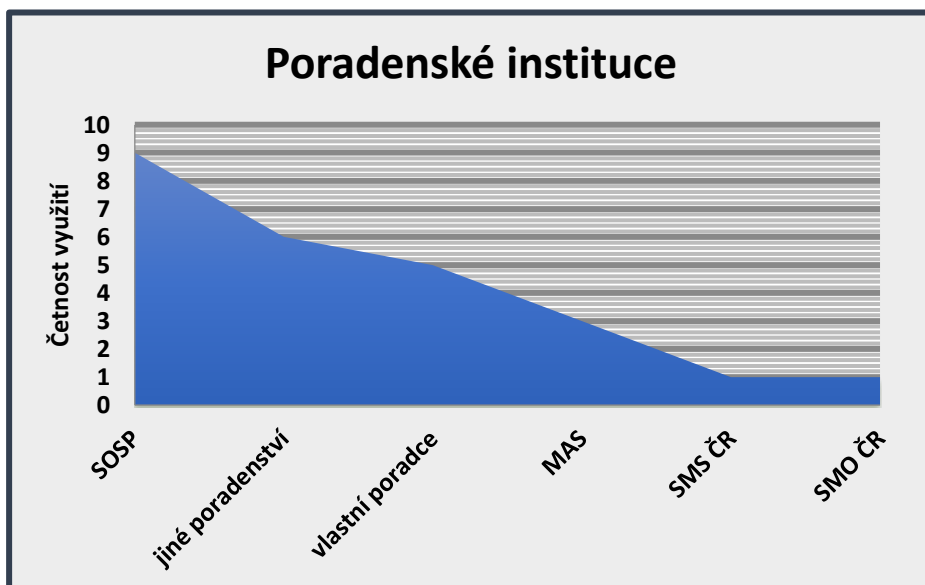
⁷⁷ Zdroj vlastní

⁷⁸ Zdroj vlastní

a starostek členských obcí svazku je poradenství neustále potřebné. Četnost využití poradenských subjektů přehledně ukazuje následující graf.

Graf 9, Grafické vyjádření četnosti využívání poradenských institucí

Z těchto dat je patrné, že svazky obcí jsou pro obce užitečné a využívají jejich poradenských služeb nejvíce.⁷⁹

Otázka č. 10: Jaké poradenství nejvíce potřebujete

Tabulka 13, Typy poradenství využívaných obcemi

Poradenské téma	Počet odpovědí
Právo a legislativa	9
DT národní zdroje	8
Účetnictví, investice	7
DT z EU a jiných zdrojů	5
Příprava, řízení, vyúčtování	5
Životní prostředí	4
Stavební zákon, památková péče	3
Strategické řízení a plánování	0

⁸⁰

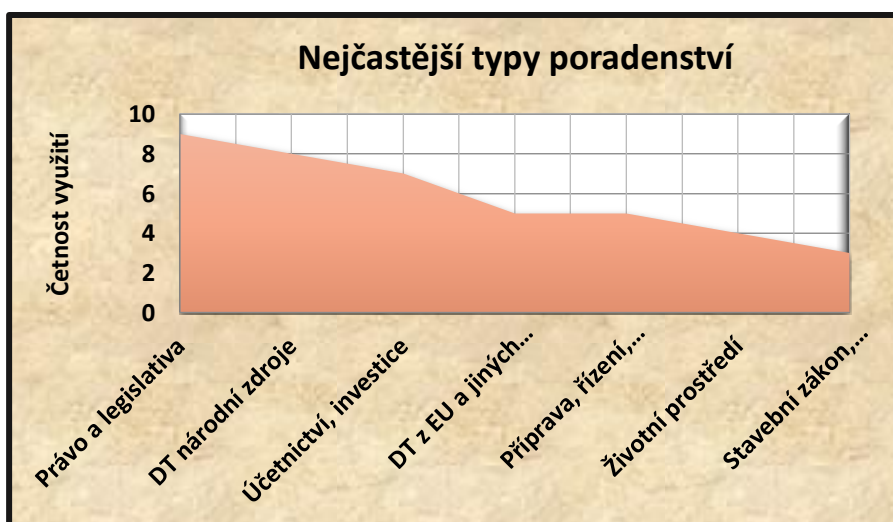
Odpovědi respondentů ukazují, že jednoznačně je to právo a legislativa. Důvodem je jistě to, že tato oblast se velmi často mění, stejně tak jako se mění požadavky na účetnictví a financování investic. Využívané je často i poradenství k dotačním možnostem z národních zdrojů, o něco méně i ze zdrojů EU. Národní zdroje jsou pro malé obce lépe využitelné z důvodu spolufinancování. Většinu těchto dotací lze využít na menší projekty, u kterých je menší zátěž na vlastní podíl obce. U velkých projektů

⁷⁹ Zdroj vlastní

⁸⁰ Zdroj vlastní

musí obce počítat s vyšší částkou na spolufinancování. Obce využívají i poradenství na přípravu, řízení a vyúčtování projektů. Především na vyúčtování jsou kladeny vysoké nároky, ale jejich splnění je podmínkou získání finančních prostředků, protože projekty nejsou předfinancovány, ale refinancovány až po realizaci a předložení vyúčtování. Podle svého charakteru pak obce využívají i poradenství v oblasti životního prostředí, stavebnictví a památkové péče. Poradenství ke strategickému řízení a plánování nevedl nikdo. Patrně je důvodem, že strategické plány rozvoje má již většina obcí zpracované prostřednictvím svazku obcí, svazek má též víceletý plán rozvoje území a jiným strategickým plánováním se již obce nezabývají.

Graf 10, Grafické vyjádření nejčastějších typů poradenství

Graf přehledně vyjadřuje četnost využívání různých typů poradenství.

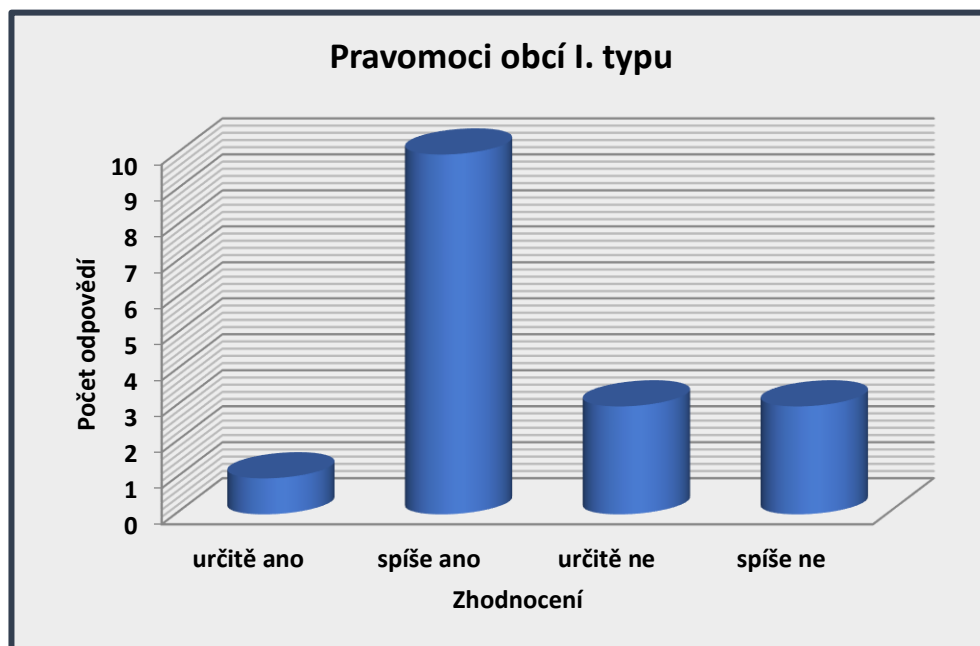
Otázka č. 11: Má obec I. typu dostatek pravomocí k řešení všech problémů?

Tabulka 14, Názory na dostatek pravomocí obcí I. typu

Dostatek pravomocí	určitě ano	spíše ano	určitě ne	spíše ne
Počet odpovědí	1	10	3	3

81

Graf 11, Grafické vyjádření odpovědí k výši pravomocí obcí I. typu

82

Na grafu na první pohled vidíme, že necelé dvě třetiny dotazovaných jsou přesvědčeny, že obce mají pravomocí dostatek. Zhruba pak jedna třetina si myslí, že obce 1. typu buď určitě nemají, nebo spíše nemají, dostatek pravomocí k řešení všech problémů. Některé náměty na zvýšení pravomocí obcí starostové uvedli v otázkách 16 a 17.

Otázka č. 12: Má vaše obec dostatek finančních prostředků pro rozvoj obce?

Tato otázka je velmi důležitá, protože rozvoj obcí je to, co jejich obyvatelé rozhodně potřebují. Respondenti odpovídali na to, zda jejich obec má dostatek prostředků na svůj rozvoj.

Tabulka 15, Názory na dostatek finančních prostředků na rozvoj obce

Dostatek finančních prostředků	určitě ano	spíše ano	určitě ne	spíše ne
Počet odpovědí	0	7	5	5
Odpovědi v %	0	41,0	29,5	29,5

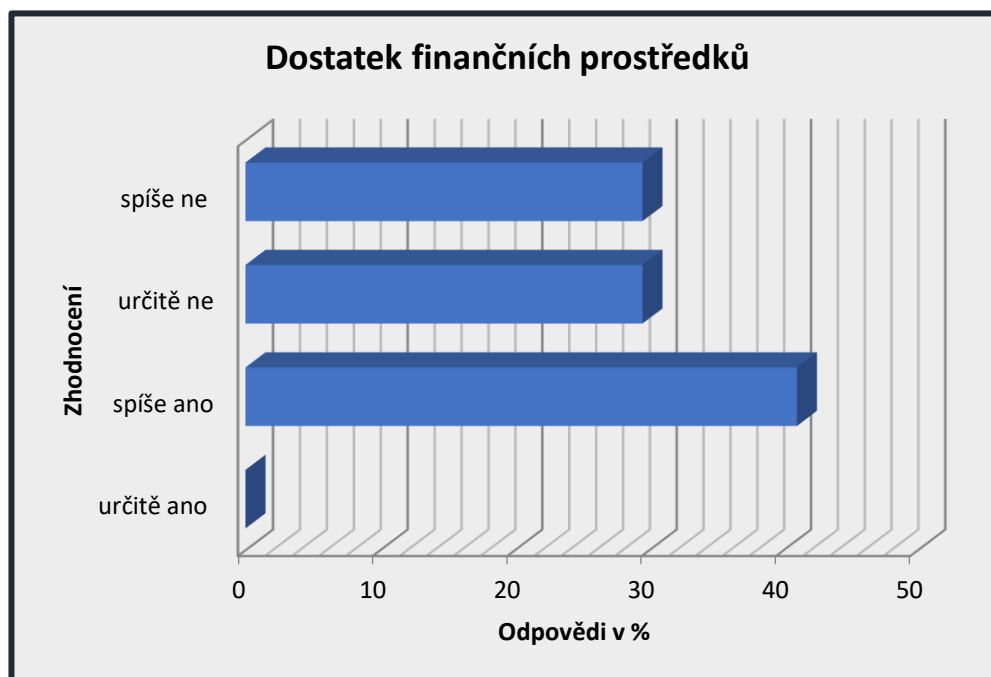
83

Nikdo z dotazovaných si nemyslí, že má jejich obec určitě dost prostředků na svůj rozvoj. Nedostatek finančních prostředků uvádí celkem 10 respondentů (59 %). 7 dotazovaných (41 %) uvádí, že má spíše dostatek finančních prostředků na rozvoj obce.

⁸² Zdroj vlastní

⁸³ Zdroj vlastní

Graf 12, Grafické vyjádření odpovědí k dostatku finančních prostředků obce v procentech

84

Názor na to, zda má obec na svůj rozvoj dostatek finančních prostředků, ovlivňuje investiční plány obce. V některých obcích chybí stále ještě základní infrastruktura, a tak finanční potřeby jsou často mnohem vyšší, než má obec k dispozici. Obce pak doplňují financování investičních projektů prostřednictvím dotací. Tato otázka se pak prolíná s následující, která ukazuje na složení příjmů jednotlivých obcí ze zkoumaného území.

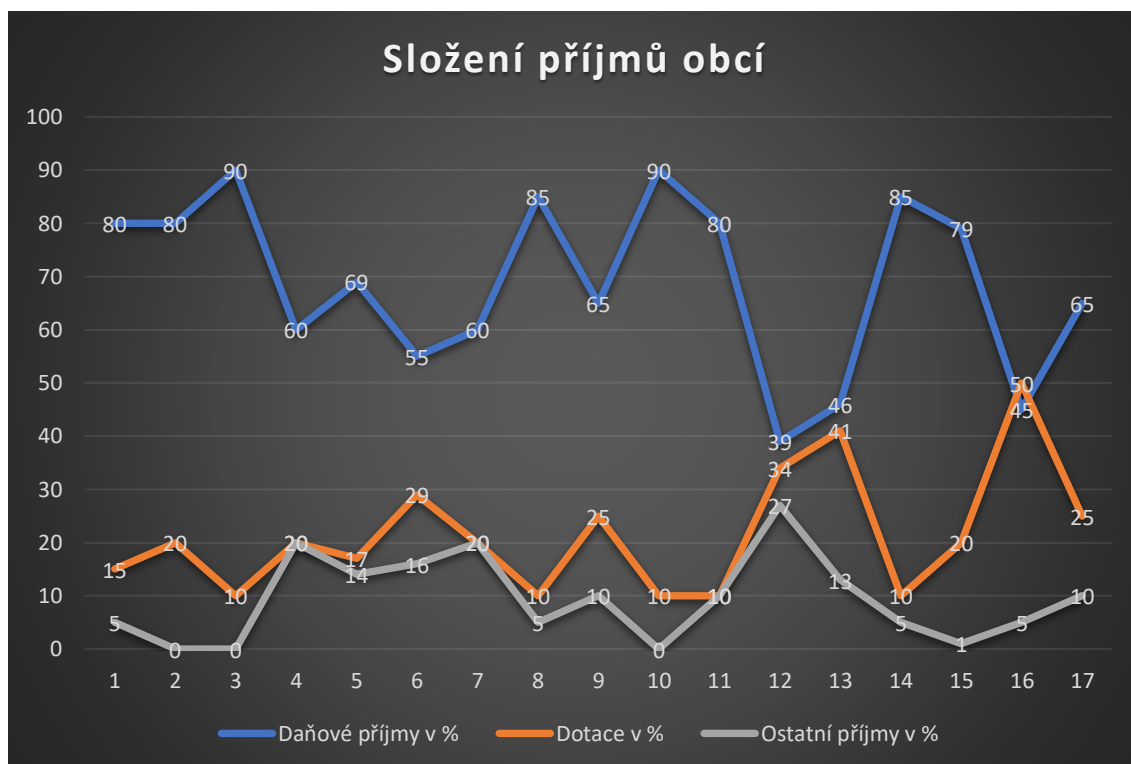
Otázka č. 13 Doplňte prosím složení příjmů obce v %

Příjmy obcí jsou složeny daňových příjmů, z dotací a ostatních příjmů Jaký je jejich poměr v jednotlivých obcích ukazuje následující tabulka.

Tabulka 16, Složení příjmů obcí SOSP

	Daňové příjmy v %	Dotace v %	Ostatní příjmy v %
1	80	15	5
2	80	20	0
3	90	10	0
4	60	20	20
5	69	17	14
6	55	29	16
7	60	20	20
8	85	10	5
9	65	25	10
10	90	10	0
11	80	10	10
12	39	34	27
13	46	41	13
14	85	10	5
15	79	20	1
16	45	50	5
17	65	25	10

Graf 13, Grafické vyjádření jednotlivých druhů příjmů obcí v procentech

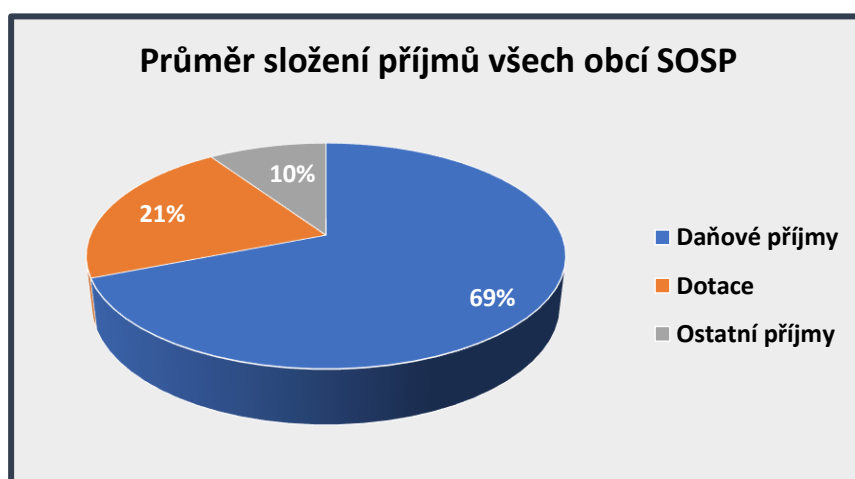

85

Přehledně jsou tyto příjmy znázorněny v grafu. Ten ukazuje, že největší příjem všech obcí tvoří daně. Jsou poskytovány na základě rozpočtového určení daní. Jejich výši ovlivňuje nejvíce velikost obce podle počtu trvale bydlících obyvatel. U malých obcí, které leží v Pošumaví, je typický malý počet obyvatel a v poměru k tomu velká rozloha katastru. Obce mají různé podmínky, které jsou definovány jejich polohou, klimatem oblasti. Podmínky výpočtu RUD se již několikrát změnilo. Jsou posíleny příjmy obcí zřizujících mateřskou a základní školu.

Struktura obecních rozpočtů České republiky výraznějším navýšení příjmů příliš nepřeje a nelze očekávat, že by stát v blízké budoucnosti přistoupil na další zvýšení příjmů obcí na svůj úkor.

Graf 14, Grafické vyjádření průměrného složení příjmů obcí v procentech

86

Průměr daňových příjmů je 69 %, dotace (různé transfery) jsou 21 % a ostatní příjmy 10 %.

Otázka č. 14: Měl byste zájem zaměstnávat obecního pracovníka na komunální – technické služby v obci?

Tabulka 17, Pracovník na komunální a technické služby

Zájem o pracovníka KS a TS	určitě ano	spíše ano	určitě ne	spíše ne	už zaměstnávám
Počet odpovědí	12	2	0	1	2

87

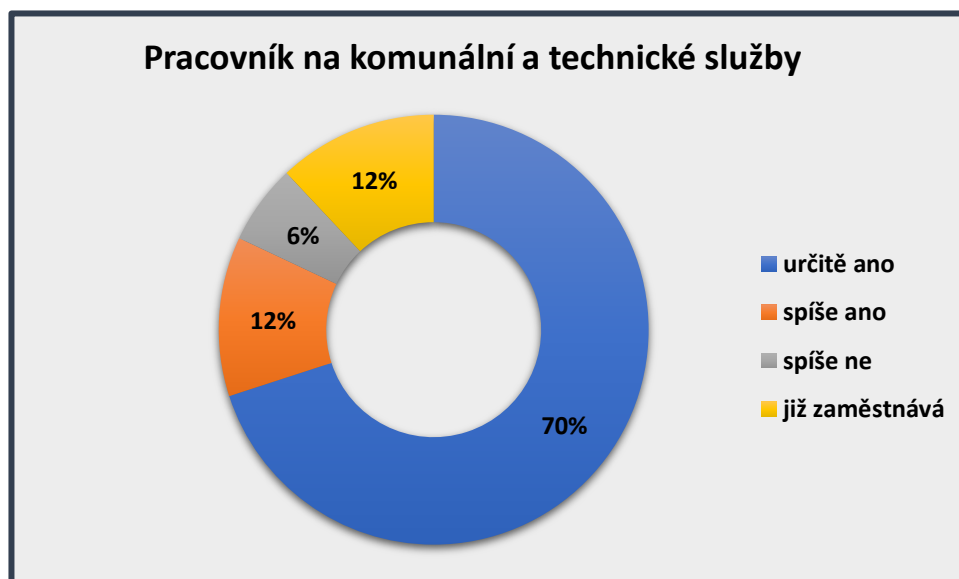
Otázka č. 14 měla za cíl zjistit, zda obce potřebují pracovníky na komunální a technické služby. Malé obce většinou takové pracovníky nemají, ačkoli mívají na rozdíl od měst k počtu svých obyvatel poměrně velkou výměru katastru. Jeho část vždy tvoří

⁸⁶ Zdroj vlastní

⁸⁷ Zdroj vlastní

u venkovských obcí veřejná prostranství a zeleň, která vyžaduje pravidelnou údržbu. Stejně tak je třeba zajistit v zimě sjízdnost místních komunikací, v létě údržbu veřejných ploch pro trávení volného času. Není nic neobvyklého, že tuto službu suplují sami starostové a jejich zástupci.

Graf 15, Procentní vyjádření odpovědí k zájmu o zaměstnávání pracovníka na KS a TS

88

Graf nám ukazuje, že o pracovníka na komunální služby má zájem zcela určitě 70 % obcí, spíše ano dalších 12 % obcí. Spíše nezájem uvádí jen 6 % obcí a určitě ne žádná obec. 12 % uvádí, že již takového pracovníka zaměstnávají.

Otázka č. 15: Chybí vám finanční prostředky na zaměstnávání takového pracovníka?

Tabulka 18, Finanční prostředky na pracovníka pro komunální a technické služby

Chybějící prostředky na pracovníka	určitě ano	spíše ano	určitě ne	spíše ne
Počet odpovědí	10	3	2	2

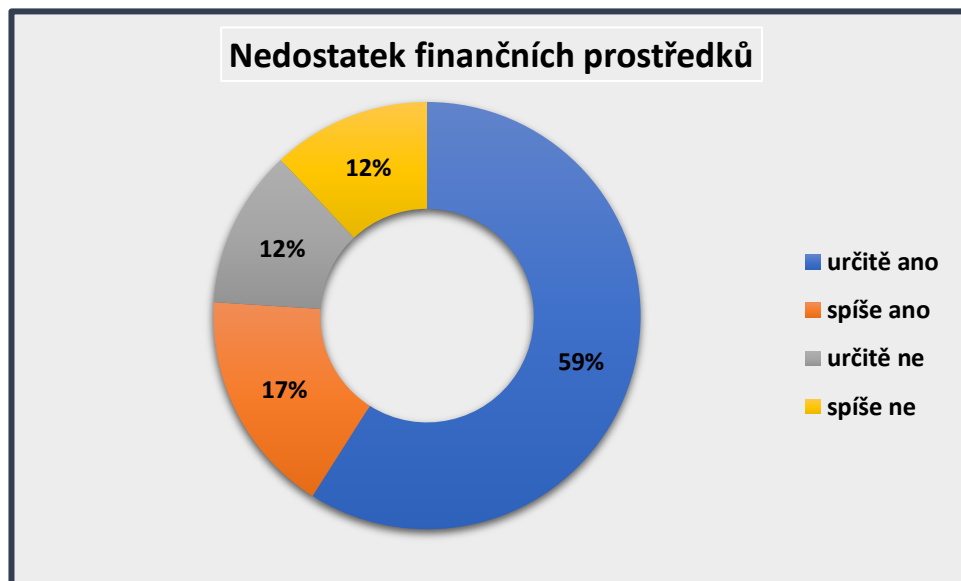
89

Tato otázka nám dává odpověď, proč většina obcí, ačkoli o pracovníka na komunální a technické služby má zájem, nikoho takového nezaměstnává. Je to z finančních důvodů.

⁸⁸ Zdroj vlastní

⁸⁹ Zdroj vlastní

Graf 16, Procentní vyjádření odpovědí k finančním prostředkům pro pracovníka pro KS (komunálních služeb) a TS (technických služeb)

90

Otázka č. 16: Jaké problémy trápí vaši obec nejvíce?

Tabulka 19, Problémy obce

Problémy	Počet
Nedostatek zdrojů finančních prostředků	4
Technický stav infrastruktury	5
Složitá a náročná administrativa	2
Nedostatek zaměstnanců na údržbu obce	2
Problémy s odpadním hospodářstvím	2
Velká náročnost při zadávání dotačních titulů	2
Přerozdělení daní dle místa provozovny	2
Úbytek obyvatel	2
Nedostatek pracovních míst	1
Obchvat obce	1
Nezájem obyvatel	1
Výběrové řízení na zakázky	1

91

Z výše uvedené tabulky opakovaně vyplývá, že největší problémy sledovaných obcí jsou v nedostatku finančních prostředků. Z nedostatku finančních prostředků se odvíjí řada problémů, které by chtěly obce v zájmu uspokojení svých občanů. Další opakovaným problémem je technický stav infrastruktury. Technický stav infrastruktury jsem popsala výše, ale zde jsou definovány problémy, které se týkají obnovy vodovodního řadu a kanalizace, opravy silnic a další. Opakovaně je zde zdůrazněna

⁹⁰ Zdroj vlastní

⁹¹ Zdroj vlastní

složitá administrativa obce, zvláště v uvedeném regionu, protože většina starostů je neuvolněných. Telefonicky jsem hovořila se starostou obce Volenice, který si velmi stěžoval na současnou situaci v důsledku Covid-19, že je doslova zavalen administrativou, protože již byl dvakrát v karanténě a následovala karanténa administrativní pracovnice.⁹²

Otázka č. 17: Váš návrh na zlepšení finanční situace malých obcí

Tabulka 20, Návrh na zlepšení finanční situace v malých obcích

Více daňových příjmů	8
Dotační tituly	4

⁹³

Ohledně zvýšení daňových příjmů v obcích reagují starostové na skutečnost rozdílných příjmů na obyvatele měst oproti příjmům na obyvatele malých obcí. Navrhují příjmy sjednotit. Starostové konstatují, že vyřízení žádosti a realizace dotačního titulu je velmi náročná. Požadují zjednodušit žádosti o dotace. Navrhují vyhlášovat dotační tituly podle potřeb malých obcí. Navrhují snížit spoluúčasť obcí při realizaci projektu s dotacemi.

---

⁹² Zdroj vlastní

⁹³ Zdroj vlastní

7 VÝSTUPY Z EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ ZÁKLADNÍCH OBCÍ I. TYPU V JIHOČESKÉM KRAJI

Cílem empirické části práce bylo identifikovat faktory ovlivňující problémy základních obcí I. typu. Problémy byly již specifikovány v kapitole Cíl a metodika práce. Z empirického šetření lze v odpovědi na výzkumnou otázku „Mají obce I. typu v Jihočeském kraji problémy? Jaké problémy mají obce I. typu v Jihočeském kraji?“ konstatovat, že:

Obce I. typu v Jihočeském kraji mají problémy: V rámci zájmově vybraných obcí I. typu zaměřených teritoriálně Svazku středního Pootaví byli detekovány níže uvedené dílčí fenomenologicky orientované empirické výstupy:

Průměrný věk a počet obyvatel

Počet obyvatel ve sledovaných obcích klesá a průměrný věk naopak mírně stoupá, čím menší je obec, tím vyšší bývá průměrný věk obyvatel. Data jsem čerpala ze statistických údajů v porovnání z let 2010 a 2020 (viz. tabulka 1)

Technická infrastruktura

V některých obcích není dosud vyřešena technická infrastruktura, v jiných obcích je již nutno investovat do její obnovy. Nevyhovující je technická infrastruktura přidružených obcí. (viz. tabulka 2)

Sociální vybavenost obcí

Sociální vybavenost obcí není nejlepší, jak nám poukazuje tabulka 3. V řadě obcí není dostupný běžný obchod, ani stav knihoven provozovaných v obci není uspokojivý. Za kulturou se většinou dojíždí do okresního města. V některých obcích po zavedení elektronické evidence tržeb byly zrušeny některé hospody.

Vykonávání funkcí starosty a místostarosty

Způsob vykonávání funkcí starosty a místostarosty je ve většině případů pouze neuvolněný starosta a místostarosta, hlavní zaměstnání mají jinde a práci pro obec se věnují ve svém volném čase. V obcích sledovaného regionu jsou převážně neuvolnění starostové.

Délka působení starosty, místostarosty

Převážná většina starostů je ve funkci minimálně 10 let. Z toho vyplývá, že občané jsou s prací svých starostů spokojeni.

Vzdělání starostů

Nejvíce starostů a starostek má středoškolské vzdělání. Pouze 30% má vzdělání vysokoškolské.

Vysoké zatížení administrativou

Téměř všichni starostové se shodují na skutečnosti, že obce jsou příliš zatíženy administrativou. Na větších úřadech v obcích s rozšířenou působností vykonává každý zaměstnanec nebo skupina zaměstnanců, činnost s určitým kvalifikovaným zaměřením. V obcích I. typu musí vykonávat starostové, a to ve většině případů neuvolnění starostové, veškerou rozsáhlou agendu sami. V obcích nad 500 obyvatel bývá již starosta uvolněný a na obecním úřadu je zaměstnána administrativní pracovnice, ale rozsah činností je i tak velmi široký. Je pravda, že agendy v malých obcích, co do množství nejsou tak četné, jako ve městech. Přesto nutno konstatovat, že znalosti starostů musí být stejné, jako u pracovníků, kteří se specializují na jednotlivé oblasti činností. Takový starosta obce I. typu a pracovník na obecním úřadu, by se měli dále neustále vzdělávat, protože zákony, kterými se musí řídit, se stále mění a novelizují.

Uvedu alespoň běžné činnosti starosty. Kromě z jednoho hlavních úkolů zpracování finančního plánu a následně jeho plnění zajišťuje starosta:

- bezpečnost a protipožární a protipovodňovou ochranu
- pečuje o majetek obce (budovy, lesy, obecní prostranství)
- pečuje o místní komunikace
- pečuje o veřejnou zeleň
- zajišťuje likvidaci odpadů
- zajišťuje zásobování vodou
- zajišťuje územní plán
- zajišťuje informační systém obce
- zajišťuje veškeré časté statistické výkazy z titulu všeobecné zprávy obce a další.

Starostové si stěžují na nepřehlednost formulářů a často vyplňují opakovaně a duplicitní údaje. Přestože obce poskytují celou řadu informací, zpětně informace nedostávají.

Starostové těchto obcí řeší řadu problémů mimo úřední hodiny, při setkání s občany. Řada občanů jde se svými problémy za starostou přímo do bytu. Tím značně zasahují do jejich volného času a soukromí. Starostové jsou příliš zatíženi administrativou.

Dostatek informací k řešení problémů obce

Většina starostů si myslí, že má spíše dostatek informací. Tento výsledek je však nutno posuzovat v souvislosti s délkou trvání výkonu funkce starosty, neboť starostové s dlouhodobou praxí mají větší zkušenosti, kdežto starostové, kteří jsou ve funkci krátce vyjadřují, že nemají dostatek pravomocí pro svou činnost.

Pravomoci starosty

V základních obcích I. typu nejsou ustaveny rady a pravomoc starostů je vyšší. Stoupá ovšem zároveň odpovědnost za jejich rozhodování.

Poradenství

Většina starostů postrádá dostupné poradenství v jednotlivých oblastech činnosti. Nejčastěji je to právo a legislativa, dále účetnictví, různé druhy dotací atd. Hypotéza uvedena vpředu se naplnila, starostové postrádají poradenství téměř ve všech oblastech činnosti, ale nejčastěji v oblasti práva a legislativy a následně účetnictví.

Nedostatek finančních prostředků

Z výše uvedené analýzy vyplývá, že jedním z hlavních problémů obcí je jejich financování, získání dostatečných finančních zdrojů. Obce se, až na výjimky, ve většině případech potýkají trvale s nedostatkem finančních prostředků. Z analýzy dále vyplývá, v jakém poměru jsou tvořeny příjmy do obecního rozpočtu:

- daňové příjmy
- dotace
- ostatní příjmy

Pokud obce neinvestují, ani neplánují investiční akce, lze konstatovat, že na běžné náklady spojené s provozem obce mají ze stávajících příjmů dostatek prostředků na jejich pokrytí. Problém ale často nastává již při obnově stávajících zařízení, obnově stávající infrastruktury.

Nedostatek finančních zdrojů má ve svém důsledku i obtížný přístup ke spolufinancování projektů dotovaných státem. Způsobuje to malou úspěšnost obcí I. typu

při čerpání dotací z různých podpůrných programů a dále lze konstatovat skutečnost, že přiznání dotace na určitý projekt je vždy značně nejisté. V současné době jsou rozpočty obcí tvořeny:

- Daňovými příjmy, které tvoří největší část celkových příjmů obce. Přesně je stanoví RUD (rozpočtové určení daní), dle jednotlivých ustanovení zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o rozpočtu daní**“). Do rozpočtu plyne přímo daň z nemovitých věcí. Dále daně, jejichž výše je stanovena RUD jako podíl na celostátně vybraných daní. Určuje se podle počtu obyvatel a velikosti území. Značně ovlivňuje výši příjmů podíl na dani z příjmů fyzických osob z podnikání, které mají v obci trvalé bydliště.
- Další příjmy jsou místní poplatky a příjmy z vlastní činnosti.
- V neposlední řadě jsou to dotace a transfery. Do financování běžných potřeb patří na základě přenesené působnosti dotace na školství. Účelové dotace jsou pak určeny na financování investic. Pokud se dotace nevyužije vrací se rozpočtu. Špatnou finanční situaci nelze označit za závislost na velikosti obce.

Dotace

Dotační politika, dotační činnost má z pohledu starostů dva aspekty. Je to reálná možnost získat zvýšení finančních zdrojů, i pro obce prvního typu – malé obce na realizaci větších investičních projektů. Na druhé straně si téměř všichni starostové stěžují, že získávání dotačních zdrojů nebo zapojení do některých forem spolupráce, je značně složitý proces, a zvláště pak neuvolnění starostové (ale i uvolnění) nedisponují dostatečnými znalostmi v této oblasti. Nemají časový prostor studovat problematiku z jednoho prostého důvodu – jsou zaměstnáni v jejich hlavním pracovním poměru. Nelze tedy spoléhat na jejich aktivní přístup. Obce I. typu tak nemají personální vybavení na uvedenou problematiku. Platí si právníky nebo si nakupují služby u různých specializovaných kanceláří. V řadě případů nevědí kam a na koho se obrátit. Pro malé obce do 500 obyvatel byly vypsány zajímavé dotační tituly pro oblast budování a obnovu sítí technické infrastruktury, na úpravy zeleně, na úpravu veřejných prostranství obce

a budování komunikací III. a IV. třídy. Stále se vypisuje řada nových titulů, ale vhodných pro realizaci v malých obcích je minimum.⁹⁴

Při posouzení vztahu mezi výší dosaženého vzdělání a potřeb poradenství v jednotlivých oblastech činností obce mohu konstatovat, že starostové s dosažením středoškolského vzdělání požadují poradenství ve všech uvedených oblastech činnosti, kdežto vysokoškolsky vzdělaní starostové požadují poradenství minimálně. Při hlubší analýze dotazníku jsem zjistila, že 3 starostové ve velikosti obce do 200 obyvatel uvádějí, že mají dostatek finančních prostředků – spíše ano, ale v otázce, zda chybí obci finanční prostředky na zaměstnání pracovníka v komunálně technických službách obce odpovídají, že jim prostředky určitě chybí. To považuji za rozpor nebo nepochopení otázky.

---

⁹⁴ *Dotace pro obce: obecní infrastruktura a vzhled obcí*. 2021. [Cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <http://www.dotacnisluzby.cz/dotace-pro-obce-obecni-infrastruktura.html>

8 Dílčí a zevšeobecňující návrhy možných opatření

Předcházející empirické šetření zájmově zaměřené na vybrané obce I. typu v Jihočeském kraji, prezentovaná na Svazku obcí středního Pootaví a následném analyticko-syntetizujícím vyhodnocení konkrétních problémových oblastí by měly vyústit v návrh řešení nebo alespoň usnadnění problému obcí, potažmo starostů, ať uvolněných nebo neuvolněných. Opakovaně řeší starostové oblasti:

- nedostatek finančních zdrojů obce
- nadměrná a složitá administrativa
- dotační projekty
- a další, ale už ne v takové intenzitě.

Shora naznačené problémové oblasti byly v rámci realizovaného empirického šetření směřovaného ke starostům vybraných obcí I. typu detekovány plošně s tím, že se dotýkaly všech empiricky sledovaných obcí.

8.1 Nedostatek zdrojů finančních prostředků

Nedostatek zdrojů finančních prostředků ve větší či menší míře řeší obce (starostové a zastupitelstvo) ve všech sledovaných obcích. Důvody a vzájemné závislosti a souvislosti jsem již popsala výše.

Nabízí se více řešení:

Největší část zdrojů rozpočtu obcí tvoří daňové příjmy. Obce jejich výši v podstatě nemohou ovlivnit. Jsou určeny zákonem o RUD. Jako první a nejjednodušší řešení se nabízí přehodnotit stávající přerozdělení daní a zvýhodnit současné nevýhodné určení dle počtu obyvatel obcí I. typu oproti městům s větším počtem obyvatel na stejnou úroveň. Zjednodušeně řečeno, rovnoměrně financovat obce I. typu a města. Tento návrh promítnout do „zákona o určení daní“.

Dále se nabízí zcela opodstatněný návrh, aby podnikající fyzické osoby neodváděli daně dle místa trvalého bydliště, což bývá často jen městský byt, ale v místě, kde podnikají, v místě, kde mají přímo provozovny. Z přerozdělení dle RUD ztrácí tak obec někdy značnou částku daní, které by zaslouženě měli plynout do jejího rozpočtu. Obec zajišťuje pro danou provozovnu technickou infrastrukturu, přívod vody, energií, odpadové hospodářství, údržbu místních komunikací. Nákladní dopravou jsou značně poničeny. Rovněž v uvedeném případě, by mělo dojít ke změně „zákona o určení daní“.

Dále navrhuji, aby zvláštní zřetel byl brán na projekty infrastruktury při výstavbě nových bytů a rodinných domů. Obec nemá zdroje, stavebníka vysoké náklady odradí vůbec začít stavět, a ne vždy bývají vypisovány dotační tituly pro uvedené projekty. Navrhuji tak zvýšit pro tyto účely přímé platby na úkor dotací.

8.2 Nadměrná a složitá administrativa

Jak již bylo opět popsáno, starostové si vesměs stěžují na zatížení administrativou. Nebudu znovu popisovat příčiny. Nabízí se řešení:

- Posílit stávající svazky obcí, aby tvořily zázemí ve všech oblastech administrativní činnosti pro starosty formou poradenské a metodické činnosti.
- Další řešení navrhuji vytvořit specializované poradenské a metodické pracoviště, nejlépe v rámci okresu (nabízí se i možnost v rámci obce s rozšířenou působností), tj. jakási poradna pro obce I. typu, která by poskytovala metodické vedení a řízení starostů ve všech oblastech jejich činnosti, jak u přenesené působnosti, tak i v samosprávě. Poskytování těchto služeb by bylo bezplatné. Tím by se nečerpaly opět finanční prostředky na poradenské služby, které si starostové ve většině případů zajišťují u soukromých poradců.
- Snížit administrativu, tím by se snížila i současná nepřehlednost formulářů. Právě výše navrhované pracoviště jako svodné pracoviště, by mělo podávat návrhy ke změně výkaznictví a změně formulářů, co do jejich duplicity vykazování údajů na různá ministerstva a ostatní instituce státní správy. Tyto orgány státní správy by si měly již získaná data poskytovat navzájem (což je díky vysokému využití výpočetní techniky možné) a nezatěžovat tak obce.

8.3 Dotace

Dotační programy, dotační projekty starosty velmi zatěžují pro jejich složitost. V rámci dotací by mělo shora navrhované pracoviště poskytovat starostům metodickou pomoc, upozornit je na možná úskalí, a upozornit je i na navrhované, pro ně zajímavé, dotační tituly. V rámci dotací vypisovat dotační programy, které budou řešit a pokrývat problémy malých obcí.

V rámci dotací snížit poměr spoluúčastí na dotačních programech, speciálně cílených na malé obce v poměru 10% ku 90%. Tak by snad i malé obce mohly dosáhnout na větší investiční nelze na projekty, aniž by se musely zadlužit a brát si úvěr. Využití společných projektů nelze uplatnit v rámci spolku obcí individuální problémy

investičního charakteru té, které obce. Získání dotací jsou jedním z důležitých zdrojů rozpočtu obce a dostatek finančních zdrojů je jeden z hlavních problémů obcí. Bohužel získání dotace bývá velmi nejisté.

ZÁVĚR

V úvodní teoreticky orientované části práce jsou rámcově šířeji deklarovaná základní pojmosloví a východiska zkoumané tématické oblasti, které reflektují specifikaci organizace a zajištění činností spojených s veřejnou správou. Samostatně popisují pojetí a funkce státní správy a samosprávy. V rámci samosprávy vysvětlují postavení a působnost obcí v České republice.

V intencích návazné empirické části jsou detekovány konkrétní problémy obcí I. typu – malých obcí ve vybraném regionu Svazku obcí středního Pootaví. V rámci vyhodnocovaných dílčích a zevšeobecňujících výstupů „práce“ byly „generalizovány“ z konkrétních dotazníků konkrétní problémy, které dané obce řeší. Nejprve jsem musela zmapovat a představit region Jihočeského kraje i Svazek obcí středního Pootaví, ve kterém jsou sdruženy právě malé obce I. typu potýkající se s typickými problémy tohoto druhu obcí.

Za účelem naplnění stanoveného cíle byla využita forma dotazníkového výzkumného šetření. Toto šetření bylo cíleno na problémy a potřeby obcí. Jak už uvádím výše v části závěry z analýzy, obce se potýkají s nedostatkem zdrojů finančních prostředků, se složitou a stále náročnější administrativou. Získání finančních prostředků z dotačních titulů je značně složité.

V závěrečné části práce jsou formou konkrétních dílčích a zevšeobecňujících výstupů navržena konkrétní možná opatření, vymezující zefektivnění zabezpečení faktického výkonu samostatné a přenesené působnosti. Jedná se zejména o zvýšení finančních zdrojů z daňových příjmů, zjednodušení a zpřístupnění dotačních programů pro venkov. V neposlední řadě zjednodušení administrativy a pomoc starostům, hlavně neuvolněným, při zvládnutí její náročnosti, která k vedení obce a výkonu státní správy sice nesporně patří, nicméně je pro neuvolněného starostu či zastupitele, který navíc mnohdy nemá praktické zkušenosti s legislativou a nemá právnické vzdělání, aby se ve věci dostatečně zorientoval, obvykle nadměrná. Administrativa se tak mnohdy stává klíčovou náplní práce starostů a úředníků, namísto toho, aby byl prostor věnován jiným činnostem (např. rozvoji).

Pokud nechceme jako společnost a potažmo stát, aby z vesnic stal skanzen chalupářů nebo byly dokonce opuštěny, musíme být k požadavkům a potřebám venkova vstřícní a řešit jejich problémy. Jako pozitivní považuji, že Jihočeský kraj zřídil krajský

investiční fond (KIF), který mezi jihočeské obce a města rozdělí 200 milionů korun. Kraj tak chce pomáhat Jihočechům přímo v místě jejich bydliště.⁹⁵

---

⁹⁵ PRÁVO. Praha: Kraj rozdělí obcím a městům na investice miliony, s. 11. 2021.

8. PŘÍLOHY

I. Dotazník

1. Velikost obce

- 1 – 200 obyvatel
- 201 - 300 obyvatel
- 301 - 500 obyvatel
- 501 – 1 000 obyvatel
- 1 001 - 1 500 obyvatel

2. Funkce v obci

a) Vaše funkce v obci

- starosta   starostka
- v uvolněné funkci
- v neuvolněné funkci

b) v jaké funkci působí Váš zástupce

- místostarosta   místostarostka
- v uvolněné funkci
- v neuvolněné funkci

3. Vaše volební období

- první
- druhé
- třetí
- další (uveďte) .....

4. Váš hlavní pracovní poměr je v oboru:

- zemědělství
- lesnictví
- průmysl
- doprava
- služby
- důchodce
- jiné

5. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- základní
- učňovské bez maturity
- učňovské s maturitou
- SŠ
- VŠ
- jiná odbornost (uveďte)

6. Jaké administrativní zatížení má obec vaší velikosti

- malé
- průměrné
- nadměrné
- neúnosné

pokud je podle Vás zatížení nadměrné nebo až neúnosné, uveďte, zda myslíte, že je to

- oprávněné
- zbytečné

7. Máte dostatek informací k řešení administrativních problémů obce?

- určitě ano
- spíše ano
- určitě ne
- spíše ne

8. Máte osobně dostatek pravomocí k řešení všech problémů obce?

- určitě ano
- spíše ano
- určitě ne
- spíše ne

9. Kde získáváte poradenství při řízení obce?

- Svazek obcí SOSP
- SMS ČR
- SMO ČR
- Místní akční skupina
- vlastní poradce
- jiné (uveďte) .....

10. Jaké poradenství nejvíce potřebujete

- Právo a legislativa
- Účetnictví a financování investic
- Stavební zákon a památková péče
- Životní prostředí
- Strategické řízení a plánování
- Dotační možnosti z národních zdrojů
- Dotace z evropských a jiných fondů
- Příprava, řízení a vyúčtování projektů
- jiné (uveďte) .....

11. Má obec 1. typu dostatek pravomocí k řešení všech problémů?

- určitě ano
- spíše ano
- určitě ne
- spíše ne

12. Má vaše obec dostatek finančních prostředků pro rozvoj obce?

- určitě ano
- spíše ano
- určitě ne
- spíše ne

13. Doplněte prosím složení příjmů obce v %

- daňové příjmy:
- dotace:
- ostatní:

14. Měl byste zájem zaměstnávat obecního pracovníka na komunální – technické služby v obci?

- určitě ano
- spíše ano
- určitě ne

spíše ne

15. Chybí Vám finanční prostředky na zaměstnávání takového pracovníka?

- určitě ano
- spíše ano
- určitě ne
- spíše ne

16. Jaké problémy trápí Vaši obec nejvíce (uved'te):

.....
.....
.....
.....

17. Váš návrh na zlepšení finanční situace malých obcí (popište, co je třeba změnit)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

- HENDRYCH, D. *Správní věda teorie veřejné správy. 2. doplněné a rozšiřující vydání.* PRAHA. 2007. 211 s. ISBN 978-80-7357-248-8
- HORZINKOVÁ, E. *Organizace veřejné správy.* PRAHA. 2004. 111 s. ISBN 80-7251-158-0.
- HORZINKOVÁ, E. a FIALA, Z. *Správní právo hmotné. Obecná část 3. vydání.* PRAHA: LEGES, 2019. 224 s. ISBN 978-80-7502-353-7.
- HORZINKOVÁ, E. a NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR. 2. upravené vydání.* PLZEŇ. 2010. 233 s. ISBN 978-80-7380-263-9.
- HYNŠT, A. *Obecní zřízení studijní text pro distanční vzdělávání II.* BRNO. 2004. 32 s. ISBN 80-210-3363-0
- CHARUBSKÝ, M. *Veřejná správa – správa měst a obcí.* PARDUBICE. 2007. 86 s. ISBN 978-80-7395-020-0.
- KÁŇA, P. *Základy veřejné správy.* OSTRAVA, 2004. 302 s. ISBN 80-7225-139-2
- KÁŇA, P. a KALOUSKOVÁ, P. *Základy veřejné správy. 5. aktualizované vydání.* 2019. Ostrava.
- MATRASOVÁ, E. a ŠLAUF, V. *Obecní zřízení.* PRAHA. 2000. 311 s. ISBN 80-7273-088-6.
- POLICIE. *Policie České republiky.* PRAHA. 2017. 151 s. ISBN 978-80-270-0664-9.
- PRŮCHA, P. *Správní právo. Obecná část. 8. doplněné a aktualizované vydání.* PLZEŇ. 2012. 427 s. ISBN 978-80-7380-381-0.
- SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo. 3., aktualiz. a upr. vyd.* Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-002-8.
- SLÁDEČEK, V. *Ústava České republiky: komentář. 2. vydání.* V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-590-9.
- SVOBODA, I. *Základy správního práva a veřejné správy.* OLOMOUC. 2006. 148s. ISBN 80-244-1427-9.

Elektronické zdroj

- HALMAŽNOVÁ, B. *Metody působení veřejné správy.* PRAHA. 2002. [Cit. 2020-12-28]. Dostupné z WWW:
<http://regionalka.wz.cz/spravni%20veda/Metodypusobeniverejnespravy.htm>
- Vláda České republiky.* [online]. 2020. [cit. 2021-01-17]. Dostupné z WWW:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Vláda_České_republiky

Prezident České republiky. [online]. 2021. [cit. 2021-01-17]. Dostupné z WWW :https://cs.wikipedia.org/wiki/Prezident_České_republiky

Vláda České republiky. [online]. 2020. [cit. 2021-01-17]. Dostupné z WWW: https://cs.wikipedia.org/wiki/Vláda_České_republiky

SEDLÁČEK, Jan. Rozdělení obcí dle rozsahu přenesené působnosti. . [Cit. 2021-06-02]. SMS ČR - Rok v obci. SMS ČR - Rok v obci [online]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/692-rozdeleni-obci-dle-rozsahu-prenesene--pusobnosti/>

SYROVÁTKOVÁ, J. *Úvod do problematik veřejné správy*. [Cit. 2020-12-28]. Dostupné z WWW: <https://turbo.cdv.tul.cz/mod/book/view.php?id=5959&chapterid=6111>

Jihočeský kraj. 2021.[Cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jihočeský_kraj

Mapa České republiky. 2014. [Cit. 2021 – 02- 10]. Dostupné z WWW: <https://www.atlas.dashofer.cz/www.cenovamapacr.cz/wp-content/uploads/2014/11/Cenová-mapa-pozemků-Jihočeský-kraj.jpg>

Činnost. 2021. [2021-02-10]. Dostupné z WWW: <https://www.smocr.cz/cs/cinnost>

Místní akční skupina. 2020. [2021-02-10]. Dostupné z WWW: https://cs.wikipedia.org/wiki/M%C3%ADstn%C3%AD_akčn%C3%AD_skupina

MAS Strakonicko. Území MAS. 2014. [Cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <https://www.strakonicko.net/mas/user/Dokumenty%20MAS-SCLLD/uzemimas20142020.pdf>

Území a obce zapojené v MAS. 2021. [Cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <https://www.strakonicko.net/mas/user/Dokumenty%20MAS-SCLLD/uzemimas20212027.pdf>

Krajská správa ČSÚ V Českých Budějovicích. Technická a občanská vybavenost obcí. 2016. [Cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/documents/10180/120650369/330107201106.pdf/6e26b091-09fd-49c2-a68a-75761b4ad92b?version=1.1>

Krajská správa ČSÚ V Českých Budějovicích. Technická a občanská vybavenost obcí. 2016. [Cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/documents/10180/120650369/330107201106.pdf/6e26b091-09fd-49c2-a68a-75761b4ad92b?version=1.1>

Dotace pro obce: obecní infrastruktura a vzhled obcí. 2021. [Cit. 2021-02-10]. Dostupné z WWW: <http://www.dotacnisluzby.cz/dotace-pro-obce-obecni-infrastruktura.html>

Legislativní dokumenty

ČESKO. Zákon č. 128 ze dne 12. dubna 2000 o obcích. *In Sběrka zákonů, Česká republika. 2000.*

ČESKO. Zákon č. 320 ze dne 11. listopadu 2015, o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. *In: Sběrka zákonů, Česká republika. 2015.*

SEZNAM ZKRATEK

ČR – Česká republika

DT – Dotace

EU – Evropská unie

HPP – Hlavní pracovní poměr

JK – Jihočeský kraj

JZD – Jednotné zemědělské družstvo

KIF – Krajský investiční fond

KS – Komunální služby

MAS – Místní akční skupina

RUD – Rozpočtové určení daní

SMOČR – Svaz měst a obcí České republiky

SMOJK – Svaz měst a obcí Jihočeského kraje

SMOOS – Svazek měst a obcí okresu Strakonice

SMS ČR – Sdružení místních samospráv ČR

SOSP - Svazek obcí středního Pootaví

SŠ – Střední škola

TS – Technické služby

VŠ – Vysoká škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1, Česká republika	Chyba! Záložka není definována.
Obrázek 2, Mapa svazku obcí ve strakonickém regionu.....	34

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1, Počet obyvatel	37
Tabulka 2, Technická infrastruktura	38
Tabulka 3, Sociální vybavenost obcí	39
Tabulka 4, Velikostní kategorie obcí	40
Tabulka 5, Způsob vykonávání funkce v obcích SOSP	42
Tabulka 6, Délka působení starosty – počet volebních období.....	43
Tabulka 7, Obor hlavního pracovního poměru neuvolněných starostů a starostek	44
Tabulka 8, Nejvyšší dosažené vzdělání starostů a starostek	45
Tabulka 9, Administrativní zatížení obcí	46
Tabulka 10, Informace k řešení administrativních problémů obcí	47
Tabulka 11, Názory na dostatek pravomocí starosty	47
Tabulka 12, Poradenské instituce obcí.....	48
Tabulka 13, Typy poradenství využívaných obcemi	49
Tabulka 14, Názory na dostatek pravomocí obcí I. typu	50
Tabulka 15, Názory na dostatek finančních prostředků na rozvoj obce	51
Tabulka 16, Složení příjmů obcí SOSP.....	53
Tabulka 17, Pracovník na komunální a technické služby	54
Tabulka 18, Finanční prostředky na pracovníka pro komunální a technické služby	55
Tabulka 19, Problémy obce.....	56
Tabulka 20, Návrh na zlepšení finanční situace v malých obcích.....	57

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1, Velikostní kategorie obcí na území SOSP vyjádřené v procentech.....	41
Graf 2, Grafické vyjádření způsobu vykonávání funkce představitelů obcí na území SOSP	42
Graf 3, Grafické vyjádření délky funkce starostů v procentech.....	43
Graf 4, Grafické vyjádření četnosti oborů HPP starostů a starostek v %	44
Graf 5, Procentní vyjádření dosaženého vzdělání starostů a starostek	45
Graf 6, Grafické vyjádření administrativního zatížení obcí v procentech	46
Graf 7, Grafické vyjádření odpovědí starostů k informacím v procentech.....	47
Graf 8, Grafické vyjádření odpovědí k výši pravomocí v procentech	48
Graf 9, Grafické vyjádření četnosti využívání poradenských institucí	49
Graf 10, Grafické vyjádření nejčastějších typů poradenství	50
Graf 11, Grafické vyjádření odpovědí k výši pravomocí obcí I. typu	51
Graf 12, Grafické vyjádření odpovědí k dostatku finančních prostředků obce v procentech	52
Graf 13, Grafické vyjádření jednotlivých druhů příjmů obcí v procentech	53
Graf 14, Grafické vyjádření průměrného složení příjmů obcí v procentech.....	54
Graf 15, Procentní vyjádření odpovědí k zájmu o zaměstnávání pracovníka na KS a TS	55
Graf 16, Procentní vyjádření odpovědí k finančním prostředkům pro pracovníka pro KS a TS	56

